

GEMEENTE
WESTERWOLDE

2^e bestuursrapportage 2022

Foto: Metha Eikens

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Voorwoord.....	5
1. Inleiding	6
1.1. Leeswijzer	6
1.2. Samenvatting.....	7
1.3. Belangrijke ontwikkelingen: Informatiebeveiliging en privacy.....	11
1.4. Belangrijke ontwikkelingen: Algemene Uitkering.....	12
2. Beleidsontwikkelingen per programma	16
2.1. Programma 1 – Veiligheid	16
2.2. Programma 2 – Openbaar gebied	18
2.3. Programma 3 – Bedrijvigheid en duurzaamheid	20
2.4. Programma 4 – Onderwijs.....	22
2.5. Programma 5 – Sport, cultuur en recreatie	23
2.6. Programma 6 – Sociaal domein	25
2.7. Programma 7 – Milieu en gezondheid.....	27
2.8. Programma 8 – Wonen	28
2.9. Programma 9 – Inwoners en bestuur	29
3. Financiële afwijkingen per programma.....	31
3.1. Programma 1 – Veiligheid	31
3.2. Programma 2 – Openbaar gebied	32
3.3. Programma 5 – Sport, cultuur en recreatie	33
3.4. Programma 6 – Sociaal domein	34
3.5. Programma 7 – Milieu en gezondheid.....	35
3.6. Programma 8 – Wonen	36
3.7. Algemene dekkingsmiddelen.....	37
3.8. Overhead	38
3.9. Onvoorzien	39
4. Ombuigingen.....	40
5. Onvoorzien	41
6. MIP projecten	42
7. Ontwikkeling begrotingsresultaat.....	46
7.1. Begrotingsresultaat 2022.....	46
7.2. Structurele doorwerkingen.....	46
8. Reservepositie	47

Voorwoord

Voor u ligt de 2^e bestuursrapportage van de gemeente Westerwolde voor het begrotingsjaar 2022. In deze rapportage informeren wij u over de financiële afwijkingen ten opzichte van de begroting en brengen wij u in hoofdlijnen op de hoogte van de voortgang in de uitvoering van het beleid voor 2022.

Deze rapportage sluit met een incidenteel nadeel van € 66.252 . Dit nadeel is niet van invloed op het begrotingssaldo 2023 zoals dat is gepresenteerd, omdat alle structurele doorwerkingen al in die begroting en meerjarenraming zijn opgenomen.

Het waren wederom bijzondere maanden, de periode waarover wij ons nu verantwoorden. De energiecrisis, torenhoge inflatie, de oorlog in Oekraïne maar ook de asielproblematiek heeft ons deze hele periode in de greep gehad. Deze verschillende onderwerpen maken dat ook een groot deel van onze inwoners zich flinke zorgen maken. Uiteraard trachten wij binnen onze mogelijkheden en met de ingezette maatregelen hen waar mogelijk te ondersteunen.

In deze bestuursrapportage is de algemene uitkering verwerkt op basis van de meicirculaire 2022. Deze circulaire heeft voor onze gemeente een aanzienlijke positieve bijstelling van de algemene uitkering opgeleverd, waardoor de positie van de algemene reserve, en daarmee het weerstandsvermogen, weer wat aan kracht heeft gewonnen. Maar er blijft een aantal onzekerheden, zoals in het ruimtelijk- en gebouwenbeheer, waarvan de omvang naar verwachting binnen afzienbare tijd duidelijk zal worden. Behoedzaamheid bij de uitvoering van nieuw beleid blijft daarom geboden.

In deze bestuursrapportage doen wij een groot aantal bijsturingsvoorstellen, zodat de begroting beter aansluit bij de actuele prognose. Naar verwachting leidt dit ook tot een kleiner verschil tussen begroting en jaarrekening. En zo komen we steeds meer in control.

Sellingen, oktober 2022

College van burgemeester en wethouders

1. Inleiding

1.1. Leeswijzer

De bestuursrapportage die nu voorligt is samengesteld in najaar van 2022. Halverwege het jaar is er een redelijk beeld van de uitputting van de jaarbudgetten over het boekjaar, maar we moeten ons realiseren dat dit een inschatting blijft omdat immers het boekjaar nog niet ten einde is. Wel zijn in beginsel alle budgetten geraakt en alle beleidsterreinen uit de begroting belicht. De indeling van deze bestuursrapportage is zoveel mogelijk gelijk aan de programmabegroting 2023.

In hoofdstuk 2 vindt u per programma de belangrijkste beleidsmatige ontwikkelingen. Per programma-onderdeel is in hoofdlijnen weergegeven in hoeverre de ambities uit de begroting zijn bereikt en welke activiteiten daarvoor zijn ontplooid. Bij de jaarrekening zal een meer uitgebreide beleidsverantwoording plaatsvinden.

Hoofdstuk 3 betreft de financiële verantwoording. In een tabelvorm zijn de aanpassingen nu worden voorgesteld opgenomen. Middels een “s” of een “i” in de toelichting is aangegeven of de aanpassing wel of niet structureel doorwerkt naar de begroting 2023 en verder. Wanneer dat het geval is, dan is deze doorwerking al in de begroting 2023 en meerjarenraming verwerkt. Daarmee heeft deze bestuursrapportage geen structurele effecten meer op het begrotingssaldo 2023 en verder zoals dat in de begrotingsvergadering is gepresenteerd.

In hoofdstuk 4 zijn alle voorgestelde aanpassingen samengevoegd in de tabel van baten en lasten.

De overige onderdelen in deze bestuursrapportage zijn de volgende:

- Hoofdstuk 5: stand van zaken van de ombuigingen die nog niet waren ingevuld;
- Hoofdstuk 6: stand van zaken onvoorzien;
- Hoofdstuk 7: stand van zaken van de MIP projecten uit de begrotingen 2019 tot en met 2022;
- Hoofdstuk 8: de ontwikkeling van het begrotingssaldo;
- Hoofdstuk 9: een meerjarige prognose van de reservepositie met daarbij een nadere specificatie van de algemene reserve.

1.2. Samenvatting

Deze bestuursrapportage sluit met een incidenteel nadeel van € 66.252 voor 2022. Een klein nadeel aangezien in de 1^e bestuursrapportage al bijstelling van een groot aantal posten is geweest. Daar was de impact aanzienlijk groter.

De structurele doorwerking van deze bestuursrapportage is reeds opgenomen in de begroting 2023 en verdere jaren, waardoor in deze rapportage geen meerjarige effecten meer worden gepresenteerd.

Structurele effecten rechtstreeks in de begroting 2023

Om te zorgen voor een zoveel mogelijk doorgaande lijn tussen de P&C-producten is ervoor gekozen de structurele effecten van deze bestuursrapportage niet apart te rapporteren maar direct op te nemen in de begroting 2023 en bijbehorende meerjarenraming. Die begroting wordt immers samengesteld in dezelfde periode als deze bestuursrapportage, namelijk in de zomer. Door op hetzelfde moment zowel incidenteel als structureel naar de cijfers te kijken werken we efficiënter, is de nieuwe begroting voor het volgende jaar actueler en krijgen we meer grip op de cijfers.

Resultaatbestemming

Het nadelige saldo van deze bestuursrapportage bedraagt € 66.252. Wij stellen voor dit bedrag te onttrekken aan de post onvoorziene uitgaven.

Reservepositie

In hoofdstuk 9 is weergegeven wat het verwachte saldo is in de (bestemmings)reserves aan het einde van het boekjaar 2022 én na 2026. Hierbij is rekening gehouden met de (gewijzigde) begroting 2022 inclusief deze bestuursrapportage, maar ook met de cijfers uit de conceptbegroting 2023 en meerjarenraming. Ook de MIP projecten die zijn gepland maar nog niet in uitvoering zijn, hebben wij meegenomen in de berekening. Op deze manier is de weergave van het beslag op de reserves zo actueel als maar mogelijk is, zodat een goed beeld wordt gegeven van de vrij besteedbare middelen.

Omdat voor de bestemmingsreserves in beginsel geldt dat deze voor een specifiek doel in het leven zijn geroepen, gaan we er vooralsnog vanuit dat deze niet vrij besteedbaar zijn. De bestemming van reserves kan in theorie natuurlijk worden gewijzigd, maar aan herbestemming moet altijd een zorgvuldige afweging voorafgaan. De nota reserves en voorzieningen is daarvoor een goed instrument. Deze nota is vastgesteld eind 2018 en zal na een aantal jaren weer worden herzien.

We kunnen er daarmee van uitgaan dat alleen de algemene reserve vrij besteedbaar is. Echter in de nota reserves en voorzieningen hebben wij met elkaar afgesproken dat in de algemene reserve een bodem van € 8 miljoen aanwezig moet blijven voor risico's of onverwachte tegenvallers (weerstandsvermogen). Op grond van het balanstotaal zou dit inmiddels rond de € 10.000.000 moet zijn, het advies is om 10% van het balanstotaal als bodem aan te houden. Op dit moment bedraagt het verwachte saldo van de algemene reserve per 31 december 2022 € 15.124.000

Op de lange termijn, rekening houdend met alle reeds geplande mutaties, wordt per eind 2026 een saldo van € 7.124.000 verwacht. Dit is de ruimte boven de afgesproken ondergrens van € 8.000.000 die als weerstandsvermogen wordt aangehouden. Echter er staan ons grote opgaven te wachten in ruimtelijk- en gebouwenbeheer en het onderhoud van kapitaalgoederen. Wanneer alle inventarisaties daarvoor zijn afgerond dan is de kans zeer reëel dat er het één en ander aan achterstallig onderhoud moet worden weggewerkt. Gezien de financiële situatie van de afgelopen jaren is immers alleen het

hoogstnodige gedaan. Voor dergelijke maatregelen zijn incidentele middelen nodig en een reserve is daarvoor bij uitstek geschikt.

Analyse in hoofdlijnen

De belangrijkste mutaties groter dan € 50.000,- die het saldo van de bestuursrapportage beïnvloeden, worden hieronder op hoofdlijnen toegelicht. Wij hebben hierbij gekeken naar de grootste verschillen per taakveld, waarbij de baten en lasten zijn gesaldeerd. Deze zijn vanzelfsprekend in de programma's wel separaat verantwoord.

- In verband met loon/prijs ontwikkelingen in de jeugd is er in deze rapportage rekening gehouden met een bedrag van € 215.000 ophoging van het budget. In de begroting is rekening gehouden met deze stijging in de vorm van loon/prijsontwikkelingen. Het bedrag van € 215.000 komt voort uit de stijging van 4,58% met betrekking tot de prijsontwikkeling. Voor 2023 en verder is sprake van een stijging van 3,72%.
- Voor de opvang van Oekraïners is via de eerste bestuursrapportage een bedrag van € 150.000 beschikbaar gesteld als werkbudget. Dit bedrag is inmiddels gedeclareerd bij het ministerie en kan daarom teruggestort worden in de post onvoorzien, waar deze uit beschikbaar is gesteld.
- Vanuit de algemene uitkering is € 812.750 beschikbaar gesteld voor eenmalige energietoeslag lage inkomens. Dit betreft een eenmalige tegemoetkoming voor de gestegen energieprijzen voor huishoudens met een laag inkomen.
- Met betrekking tot de uitvoeringskosten voor het klimaatakkoord is via de algemene uitkering € 209.000 beschikbaar gesteld. Dit bedrag is toegevoegd aan het budget voor duurzaamheid.
- Voor het onderdeel WSW is in de algemene uitkering een bedrag van € 358.242 extra beschikbaar gesteld. Vanuit de individuele SW-bedrijven zal een verzoek worden gedaan om hun aandeel per SE te kunnen ontvangen. Het bedrag is toegevoegd aan het budget voor sociale werkvoorziening.
- Het budget voor loon-prijsontwikkeling dat via de septembercirculaire beschikbaar was gesteld is volledig ingezet. Vanuit de meicirculaire is voorgesteld om een bedrag van € 300.000 in te zetten voor nog niet begrote loon/prijsontwikkelingen in 2022.
- Het begrotingsresultaat van 2022 is na de eerste bestuursrapportage op € 0 uitgekomen. Om het resterende jaar te kunnen overbruggen is een bedrag van € 200.000 toegevoegd aan de post onvoorzien.
- Voor het wegwerken van achterstanden in het asfaltonderhoud wordt voorgesteld een bedrag van € 400.000 toe te voegen aan het budget voor asfaltonderhoud.
- Het resterende saldo van de meicirculaire € 580.126 toevoegen aan een bestemmingsreserve voor duurzaamheid gebouwen.
- Het loonkostensubsidie budget met € 130.000 verhogen in verband met de hogere aanvragen.
- Het budget van de WMO-vervoersvoorzieningen ophogen met € 85.000 in verband met de aard en toekenning van een aantal duurdere aanpassingen.
- Met betrekking tot de zonneparken zijn een aantal incidentele voordelen van in totaal € 390.000. Deze gelden worden conform afspraak gestort in de reserve gebiedsfonds.
- Een tweetal investeringskredieten voor de uitvoering storten in een gebonden reserve. Hierbij gaat het om het investeringskrediet grasbetonstenen en fietspad Munnekemoer. Voor een bedrag van € 289.800.
- De opbrengst OZB-eigenaren is € 125.000 hoger dan geraamd. Wel zien we een toename in het aantal proceskostenvergoedingen. Bureaus maken op basis van een no-cure-no-pay constructie voor onze inwoners bezwaar tegen de opgelegde aanslagen. Zij ontvangen hiervoor de zogenaamde proceskostenvergoeding. Voor 2022 verwachten we binnen budget te blijven.

Investeringskredieten

Een overzicht van de voortgang van de investeringskredieten die voortvloeien uit MIP-projecten uit de begrotingen 2019 tot en met 2022 vindt u in hoofdstuk 8. Met betrekking tot de overige investeringskredieten zal bij de jaarrekening 2022 een update worden gegeven.

Wij stellen voor naar aanleiding van deze bestuursrapportage de navolgende kredieten *aan te passen*:

1. Het krediet voor de westerstraatbrug is overschreden door meerkosten bij de renovatie (€ 75.000). Er bleken vele meer werkzaamheden verricht te moeten worden dan op voorhand was gedacht. De werkzaamheden bij de renovatie van de zandbergbrug vallen achteraf mee en blijven daarmee ruim binnen budget (€ 150.000). Voorstel is om het nadeel van de Westerstraatbrug, en een paar kleine overschrijvingen bij brug 5 (€ 5.000) en brug 6 (€ 17.700) te verrekenen met het voordeel van de zandbergbrug. Per saldo is er een voordeel van € 56.000 op het onderhoud van deze bruggen.

Voorgestelde mutaties in de reserves

Wij stellen voor in te stemmen met de navolgende mutaties in de reserves. Van iedere mutatie is aangegeven wat de gevolgen zijn voor het saldo van de bestuursrapportage.

1. Toevoegen van € 580.126 aan een nieuw te vormen reserve duurzaamheid onderhoud gebouwen (*neutraal*);
2. De in 2022 ontvangen participatiebijdragen van de zonneparken kunnen in afwachting van de vorming van een duurzaamheidsfonds in de bestemmingsreserve gebiedsfonds worden gestort, € 390.000,- (*neutraal*);
3. Een tweetal investeringskredieten voor de uitvoering storten in een gebonden reserve. Hierbij gaat het om het investeringskrediet grasbetonstenen en fietspad Munnekemoer. Voor een bedrag van € 289.800,- (*neutraal*).

1.3. Belangrijke ontwikkelingen: Informatiebeveiliging en privacy

De ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit) over het verantwoordingsjaar 2021 is dit jaar getoetst door een externe auditor en succesvol afgerond. Dit is de verticale verantwoording aan toezichthouders bij het Rijk. Over het toetsjaar 2021 voldoen we aan de verplichte normen voor SUWI en DigiD. De GAP-Analyse voor het implementeren van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) voor 2023 is uitgevoerd. We hebben inmiddels een analyse gemaakt waarin per onderdeel te zien is in hoeverre we de verplichte maatregelen al hebben doorgevoerd. De resultaten van deze analyse worden uitgewerkt in een lijst met uit te voeren maatregelen per thema. Dit is de input voor het informatiebeveiligingsplan voor 2022 t/m 2023. De analyse zal samen met de evaluatie van het huidige beleid aan het MT worden gepresenteerd. Na het prioriteren van de maatregelen door het MT en het implementeren ervan binnen de gemeente Westerwolde wordt er periodiek gerapporteerd om te bewaken in hoeverre de maatregelen ook daadwerkelijk zijn uitgevoerd.

Cyber-dreigingslandschap

Het algemene beeld is dat Nederlandse gemeenten steeds vaker met cyberaanvallen te maken krijgen en hebben ook meer securitykwetsbaarheden. Belangrijke aanvallen waarmee gemeenten te maken krijgen zijn vooral ransomware. De afgelopen twee jaar zien we steeds meer meldingen van situaties waar gemeentelijke processen langdurig(er) verstoord zijn. Een ander probleem waarmee gemeenten op securityterrein veel te maken hebben, zijn aanvallen door kwetsbaarheden in gebruikte software.

Het coronavirus is aanleiding voor criminelen geweest om hun activiteiten nog meer te richten op cybercrime. Ook het thuiswerken heeft een vlucht genomen met als gevolg dat beveiligingsmaatregelen ook steeds meer gericht moeten zijn op een veilige digitale werkplek thuis. Denk aan het omgaan met vertrouwelijke informatie en de inzet van eigen ict-middelen als WiFi. Als we kijken naar het aantal security-incidenten binnen Westerwolde dan zien we vooral een toename van het aantal verdachte e-mails die zijn ontvangen (spam, phishing).

Inmiddels wordt uitvoering gegeven aan het MT-besluit om te starten met een doorlopend bewustwordingsprogramma op het gebied van informatiebeveiliging & privacy.

Er is nog geen gemeente brede Planning & Control cyclus waarin informatiebeveiliging & privacy een rol speelt. Om ons goed voor te kunnen bereiden op de ENSIA-verantwoording over 2022 wordt in november door een externe partij gestart met een pre-audit. De daadwerkelijke audit is gepland in februari 2023.

1.4. Belangrijke ontwikkelingen: Algemene Uitkering

Algemeen

De meicirculaire informeert de gemeenten over de gemeentefondsuitkering voor 2022 en verder, gebaseerd op de voorjaarsbesluitvorming van het Rijk. Daarnaast is in deze circulaire de nieuwe verdeling van het gemeentefonds verwerkt.

Gemeentefonds

In de meicirculaire 2022 zijn de accressen vanaf 2022 bijgewerkt op basis van de voorjaarsnota van het Rijk. Voor alle jaren vanaf 2022 is sprake van een opwaartse bijstelling van het accres. Dit is het gevolg van extra rijksuitgaven voor vennootschapsbelasting (Vpb), Oekraïne, koppeling AOW aan stapsgewijze verhoging wettelijk minimumloon (WML), inkomensbelasting Box 3 en defensie-uitgaven. Ook is het accres opwaarts bijgesteld als gevolg van een hogere loon- en prijsontwikkeling dan tot nu toe aangenomen. De accressen zijn hoger dan eerder gemeld in de maartbrief 2022.

In het Coalitieakkoord zijn vanaf 2023 middelen voor woningbouwimpuls en volkshuisvesting opgenomen in de vorm van een specifieke uitkering (SPUK). Gemeenten kunnen daar door middel van een aanvraag een beroep op doen. Ter gedeeltelijke voeding van de SPUK's wordt per jaar voor de jaren 2023 tot en met 2025 € 250 miljoen aan bovenstaand accres onttrokken.

In de Startnota heeft het kabinet aangegeven dat het accres voor 2026 niet is berekend, maar vastgezet. Vanaf 2026 zal het gemeentefonds niet langer via de normeringssystematiek geïndexeerd worden. Daarmee vervalt de koppeling aan de rijksuitgaven. Het gereserveerde accres wordt vanaf 2026 wel bijgesteld voor de jaarlijkse loon- en prijsontwikkeling.

Financiële gevolgen waarover reeds afspraken zijn gemaakt

1. Verhoging lasten voor energietoeslag € 812.750

Op 15 maart 2022 is het wetsvoorstel eenmalige energietoeslag lage inkomens ingediend bij de Tweede Kamer.

Met het wetsvoorstel krijgen gemeenten de bevoegdheid om dit jaar via categoriale bijzondere bijstand een eenmalige tegemoetkoming voor de gestegen energieprijzen toe te kennen aan huishoudens met een laag inkomen. De bedragen van € 800 per huishouden zijn leidend. Voor de gemeente Westerwolde betekent dit een bedrag van € 812.750.

Voorgesteld wordt om € 10.000 in te zetten voor inhuur personeel en € 802.750 in te zetten voor de te verstrekken energietoeslag en dit te verantwoorden op het product bijzondere bijstand en armoedebeleid.

2. Verhoging lasten voor toezicht en handhaving EPBD III € 2.100

Het doel van de Europese richtlijn energieprestatie van gebouwen (EPBD III) is de energie-efficiëntie van gebouwen te verbeteren. Naar aanleiding van EPBD III is er een verplichting geïntroduceerd voor het documenteren van de energieprestatie van een installatie, voor het installeren van zelfregulerende apparatuur per verblijfsruimte en voor laadinfrastructuur voor elektrische auto's. Ook zijn de eisen voor de energieprestatie van technische bouwsystemen en de keuring van verwarmingsinstallaties en airconditioningssystemen aangepast. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het toezicht en de handhaving. Informatie over de jaren 2023 en verder volgt in een volgende circulaire.

Voorgesteld wordt om het in deze circulaire ontvangen bedrag voor het jaar 2022 ad € 2.100 toe te voegen aan het product omgevingsvergunningen.

3. Verlaging lasten voor prenataal huisbezoek -/- € 3.172

De inwerkingtreding van het wetsvoorstel 'prenataal huisbezoek door de jeugdgezondheidszorg' is verschoven van 1 januari 2022 naar 1 juli 2022. Het reeds toegekende budget is verlaagd met € 3.172.

Voorgesteld wordt om dit bedrag in mindering te brengen op het budget voor prenataal huisbezoek (product gezondheid).

4. Verhoging lasten voor einde lening inburgeringsplichtigen (DU) € 4.142

Via bestuurlijk overleg zijn afspraken gemaakt over het ondersteunen van de zogenaamde "einde lening inburgeringsplichtigen". Dit zijn inburgeraars die hun lening voor de inburgering (vrijwel) volledig hebben uitgeput, maar nog steeds inburgeringsplichtig zijn. Gemeenten zullen inburgeraars die tot deze doelgroep behoren begeleiden. Gemeenten gaan zelf over de wijze van invulling van de begeleiding. Het bedrag voor het jaar 2022 wordt via een DU (decentralisatie uitkering) beschikbaar gesteld.

Voorgesteld wordt om dit bedrag ad € 4.142 toe te voegen aan het budget voor vluchtelingen en statushouders.

5. Verhoging lasten voor extra inzet Boa's in de openbare ruimte (DU) € 33.218

Voor de capaciteit van Boa's in de openbare ruimte wordt structureel € 13 miljoen via een decentralisatie-uitkering beschikbaar gesteld aan gemeenten. Als verdeelsleutel wordt een standaard basisbedrag en een variabel aanvullend bedrag op basis van inwonertal gehanteerd.

Voorgesteld wordt om het hiervoor beschikbaar gestelde bedrag ad € 33.218 toe te voegen aan het budget voor veiligheid.

6. Verhoging lasten voor uitvoeringskosten klimaatakkoord (DU) € 209.178

Voor de uitvoeringskosten voor het klimaatakkoord wordt in 2022 een totaalbedrag van € 112,591 miljoen aan gemeenten beschikbaar gesteld. Er vinden nog gesprekken plaats tussen onder andere VNG, IPO en het Rijk over de resterende middelen die in het Coalitieakkoord zijn gereserveerd voor de uitvoeringskosten van medeoverheden voor het klimaatakkoord en aanvullend klimaatbeleid.

Voorgesteld wordt om het hiervoor beschikbaar gestelde bedrag ad € 209.178 toe te voegen aan het budget voor duurzaamheid.

7. Verhoging lasten gezond in de stad (DU) € 17.221

In het kader van het actieprogramma Kansrijke Start van 12 september 2018 zijn in 3 tranches (meicirculaire 2019, decembercirculaire 2019 en septembercirculaire 2020) middelen via de decentralisatie-uitkering Gezond in de Stad aan het gemeentefonds toegevoegd voor gemeenten die een lokale coalitie willen vormen rondom de eerste 1000 dagen van kinderen. Bij deze meicirculaire worden voor het jaar 2022 middelen voor een extra 4e jaar Kansrijke Start aan de decentralisatie-uitkering Gezond in de Stad toegevoegd. Voor de gemeente Westerwolde bedraagt dit € 17.221.

Voorgesteld wordt om dit bedrag toe te voegen aan de middelen voor een kansrijke start van kinderen (product gezondheid).

8. Verlaging lasten jeugdhulp kinderen in een AZC (DU) -/- 7.107

Vanaf 2019 zijn gemeenten volledig verantwoordelijk voor de organisatie en financiering van jeugdhulp, inclusief de jeugd-ggz, aan kinderen in een AZC. De definitieve verdeling voor 2021 is bekend gemaakt. Deze verdeling is gebaseerd op de cijfers van januari 2021 tot en met december 2021. Deze bedragen zijn voorlopig ook voor 2022 en verder gehanteerd.

Voorgesteld wordt om de negatieve bijstelling ad € 7.107 in mindering te brengen op de geraamde bijdrage voor jeugdzorg aan kinderen in een AZC (product transitiearrangement nieuwe taken).

9. Verhoging lasten bommenregeling (SU) € 49.771

Gemeenten kunnen in aanmerking komen voor een bijdrage in de gemaakte kosten voor het opsporen en ruimen van conventionele explosieven uit de Tweede Wereldoorlog. De gemeente Westerwolde heeft een suppletie uitkering (SU) ontvangen voor het onderzoek naar niet gesprongen explosieven voor het baggeren van het Ruiten Aa kanaal door het Waterschap. Dit bedrag zal worden doorbetaald aan het waterschap.

10. Verhoging lasten inburgering (IU) € 11.256

De omvang van de integratie-uitkering (IU) Inburgering wijzigt als gevolg van de toevoeging van middelen voor de leerbaarheidstoets. De leerbaarheidstoets is onderdeel van de brede intake in de Wet inburgering. De leerbaarheidstoets heeft als doel het geven van inzicht in het niveau van de Nederlandse taal dat een inburgeringsplichtige kan bereiken gedurende de inburgeringstermijn. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de begeleiding bij de afname van de leerbaarheidstoets. Gemeenten hebben geen rol bij de verwerking of beoordeling van de leerbaarheidstoets. Voorgesteld wordt om dit bedrag ad € 11.256 toe te voegen aan het budget voor vluchtelingen en statushouders.

11. Verhoging lasten participatie onderdeel WSW (IU) € 358.242 en begeleiding/wajong (IU) € 10.960

De integratie uitkering (IU) sociaal domein participatie onderdeel WSW is toegenomen met € 358.242. Vanuit de individuele SW bedrijven zal een verzoek worden gedaan tot bijbetaling naar rato van hun aandeel per SE in bovengenoemde positieve bijstelling. De IU sociaal domein participatie nieuw wajong/ begeleiding is verhoogd met € 10.960.

Voorgesteld wordt om het in deze circulaire ontvangen bedrag voor WSW ad € 358.242 toe te voegen aan het budget voor de sociale werkvoorziening en het deel voor nieuw wajong/begeleiding ad € 10.960 toe te voegen aan het budget voor het werkdeel WWB.

12. Voorstel verwerking saldo meicirculaire 2022

Het bij de septembercirculaire 2021 gevormde budget voor loon-prijsontwikkeling ad € 300.000, is volledig ingezet. Bij de eerste bestuursrapportage 2022 is voor diverse onderdelen inflatie berekend, naar de op dat moment geldende inzichten. Niet alles is al in beeld. Voorgesteld wordt om wederom een bedrag van € 300.000 in te zetten voor nog niet begrote loonprijsontwikkelingen in 2022.

Het begrotingsresultaat 2022 komt na de eerste bestuursrapportage 2022 uit op nul. Voorgesteld wordt om een kleine financiële buffer aan te leggen door € 200.000 toe te voegen aan het begrotingsresultaat 2022.

Voor het wegwerken van achterstanden in het asfaltonderhoud wordt voorgesteld een bedrag van € 400.000 in te zetten voor 2022.

Tenslotte wordt voorgesteld om het resterende saldo ad € 580.126 te storten in de algemene reserve

Steun en herstellpakketten (sociaal/economisch)

Vergoeding opvang ontheemden Oekraïne

In het kader van de opvang van Oekraïners zijn de volgende kosten met bijbehorende vergoedingen te onderscheiden.

- Het realiseren van opvangplekken door gemeenten en veiligheidsregio's.
Er komt een specifieke uitkering op basis van normbedragen (SPUK). Dit loopt niet via het gemeentefonds. Uitgangspunt zal zijn reële compensatie, zo nodig met opwaartse bijstelling van de norm.
- Het realiseren van voldoende en adequate onderwijshuisvesting.
Vergoeding vindt plaats via een specifieke uitkering, waarbij de gemeenten achteraf gecompenseerd worden voor gerealiseerde kosten. Dit loopt niet via het gemeentefonds.
- Het inrichten van leerlingenvervoer.
Vergoeding vindt plaats via een eenmalige decentralisatie uitkering voor de periode 1 maart tot 16 juli 2022. Dit loopt via het gemeentefonds.
- De zorg en ondersteuning vanuit de Wmo, de Jeugdwet, en de uitvoering van het basistakenpakket Jeugdgezondheidszorg, het Rijksvaccinatieprogramma en het prenataal huisbezoek uit de Wet publieke gezondheid.
De gemeenten worden gecompenseerd voor de extra kosten in het jaar 2022. De compensatie wordt vastgesteld op basis van (een raming) van daadwerkelijke aantallen opgevangen Oekraïense ontheemden. In de decembercirculaire 2022 zal de compensatie worden verwerkt.
- Voor de bedrijfsvoering en kosten voor GGD en veiligheidsregio's en gemeenten met een coördinerende taak moet een systeem voor vergoeding worden opgericht. Om de 25 veiligheidsregio's te kunnen ondersteunen is een bedrag van ongeveer € 500.000 per maand per regio geschat.

Overige

Herverdeling gemeentefonds

Hoofddoel voor een nieuw verdeelstelsel was eenvoud, uitlegbaarheid en een betere aansluiting bij de noodzakelijke kosten die gemeenten maken (met name in het sociaal domein). Dit heeft geresulteerd in een logischer en globalere indeling en een halvering van het aantal maatstaven.

Het nieuwe verdeelstelsel gaat in op 1 januari 2023. Het herverdeeffect voor de gemeente Westerwolde is € 5,56 per inwoner positief.

Woonplaatsbeginsel

Ingaande 1 januari 2022 is de IU Voogdij/18+ overgegaan naar een nieuw woonplaatsbeginsel: de voogdijregeling wordt afgeschaft en de gemeente wordt verantwoordelijk voor de kinderen die uit de eigen gemeente ter behandeling worden doorgezonden. Daarnaast wijzigt in 2023 de verdeelsystematiek van historisch zorggebruik naar verdeling via objectieve maatstaven via de algemene uitkering. Doordat voor 2022 sprake is van een verdeelsystematiek van het budget voor voogdij/18+ op basis van het nieuwe woonplaatsbeginsel ontstaat een onderbreking in de financieringssystematiek. Voor de wijziging van het woonplaatsbeginsel is de compensatieregeling "onderbreking financieringssystematiek voogdij/18+" ontwikkeld

2. Beleidsontwikkelingen per programma

Om de doelstellingen uit de begroting verder te concretiseren is in de programma's hierna per programmaonderdeel een aantal beoogde maatschappelijke effecten geformuleerd. Waar mogelijk zijn deze maatschappelijke effecten meetbaar gemaakt. Vervolgens zijn deze ambities uitgewerkt in een aantal activiteiten, welke zijn ontplooid om de maatschappelijke effecten te kunnen bereiken.

Hieronder volgt per programma en vervolgens per programmaonderdeel een beknopte weergave van de stand van zaken met betrekking tot de ambities uit de begroting en de activiteiten die zijn ontplooid om deze te realiseren. Voor een volledig overzicht van de ambities en geplande activiteiten verwijzen wij naar de begroting.

2.1. Programma 1 – Veiligheid

Programmaonderdeel: Crisisbeheersing en brandweer

Coronacrisis

Het verdere verloop van corona blijft een punt om alert op te zijn. In deze werken we met de gemeenten in de Veiligheidsregio Groningen nauw samen om de situatie te monitoren.

Extern bluswater

Van oudsher is de gemeente verantwoordelijk voor de bluswatervoorziening. In de Wet veiligheidsregio's (2010) is dit opnieuw vastgelegd. Wij spannen ons samen met de Veiligheidsregio Groningen in om de bluswatervoorziening toekomstbestendig te maken. Ook heeft er een inventarisatie plaatsgevonden waar de brandweer niet snel of geen extern bluswater bij een object kan brengen als de inhoud van een tankautospuiter niet toereikend is. Extern bluswater is bluswater dat uit een ondergrondse brandkraan, een geboorde put of open water wordt gehaald. Op dit moment wordt er nog een test gedaan of het mogelijk en efficiënt is extern bluswater beschikbaar te maken bij een aantal objecten zonder extern bluswateren. Bij de objecten die uiteindelijk overblijven wordt ingezet op voorlichting om slachtoffers te voorkomen en schade te beperken.

Vrijwillige brandweer

Vanuit de Veiligheidsregio Groningen dient de positie van de brandweervrijwilligers gewaarborgd te zijn om te voorkomen dat het draagvlak onder de vrijwilligers afneemt met als gevolg dat de brandweezorg onder druk komt te staan. Een belangrijke randvoorwaarde hierbij is de waarborg dat risico's voor de vrijwilligers zijn afgedekt vanuit een arbeidsongeschiktheidsverzekering bij inkomstenderving op korte termijn en een toereikende voorziening bij inkomstenderving op lange termijn.

Ontwikkeling

Coronacrisis

De coronamaatregelen zijn ingetrokken maar het blijft van belang om de ontwikkelingen in de gaten te houden. Gezamenlijk met de gemeenten binnen de Veiligheidsregio Groningen trekken we hierin op.

Extern bluswater

De gemeente is verantwoordelijk voor de bluswatervoorziening. Het onderhoud van de brandkranen moet structureel geborgd en uitgevoerd worden. Verder is het van belang om voorlichting te geven om brand te voorkomen.

Programmaonderdeel: Openbare orde en veiligheid

Overvolle opvangcentrum

Het grootste opvangcentrum van Nederland staat in Ter Apel. Vanwege te hoge instroom en te weinig uitstroom is al meerdere keren het maximaal aantal van 2000 personen overschreden. Gezamenlijk met de Veiligheidsregio en de provincie trekken wij op om aandacht te vragen voor deze situatie en voor het openen van meer opvanglocaties op korte en lange termijn.

Overlast gevende vreemdelingen

Veel vreemdelingen doorlopen hun asielprocedure zonder negatief in beeld te komen, echter is er een groep die het verstoert voor de goedwillenden. Blijvende en permanente aandacht vanuit een gesloten ketenaanpak voor overlast gevende vreemdelingen is noodzakelijk voor het draagvlak van het opvangcentrum. Een belangrijke schakel in de aanpak is een volwaardig politiebureau in Ter Apel en voldoende politiecapaciteit, mede om de dagelijkse politie-inzet in de rest van het cluster Westerwolde te kunnen garanderen.

Ondermijning

Ondermijning is de onwenselijke vermenging van de “onderwereld” met de “bovenwereld”. Wij willen voorkomen dat we als overheid onbewust ondermijnende activiteiten faciliteren en hoge kosten moeten maken als gevolg van opruimwerkzaamheden van drugsafval. Een goede informatiepositie is essentieel. Het Regionale Informatie en Expertise Centrum Noord ondersteunt ons in de aanpak van ondermijning en om de weerbaarheid te vergroten.

Mensenhandel valt onder ondermijning. Op 4 december 2018 heeft staatssecretaris Harbers het programma ‘Samen tegen Mensenhandel’ geïntroduceerd. In 2022 moet elke gemeente een aanpak mensenhandel hebben en moet deze geborgd zijn. Aandacht voor preventie, signaleren, handhaven en hulpverlening dienen onderdeel te zijn van de aanpak. Ook moet er een landelijk dekkend netwerk van zorgcoördinatie komen en zal er passende opvang voor slachtoffers moeten zijn. Voor de gemeente Westerwolde is het beleid mensenhandel vastgesteld en zijn er afspraken gemaakt over zorgcoördinatie en opvang.

Lokale veiligheidsprioriteiten

Jaarlijks wordt de gemeenteraad uitgenodigd voor een bijeenkomst waar de politie uitleg geeft wat er speelt. Daarnaast zijn er door de gemeenteraad lokale veiligheidsprioriteiten vastgesteld voor de jaren 2022-2024. Aan de lokale veiligheidsprioriteiten wordt uitvoering gegeven.

Ontwikkeling

Overvolle opvangcentrum

Vanuit de Veiligheidsregio's in Nederland worden er voor de korte termijn crisisnoodopvangplekken gecreëerd om het aanmeldcentrum in Ter Apel te ontlasten. Voor de langere termijn blijven we richting het COA en Ministerie uitdragen dat het van het belang is om nog twee Gemeenschappelijke Vreemdelingen Locaties (GVL's) elders in Nederland te openen, conform eerder gedane toezeggingen van het COA en de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid, om zo de druk op de gemeente Westerwolde te verminderen. Ook wordt er uitvoering gegeven aan de motie om het mediation traject met het COA op te starten.

Overlast gevende vreemdelingen

Vanuit een gesloten ketenaanpak is er blijvende en permanente aandacht voor overlast gevende vreemdelingen nodig.

Ondermijning

In het kader ondermijning is het tegengaan van het gebruik van (agrarisch en industrieel) vastgoed voor de productie en opslag van drugs als speerpunt benoemd. Het gaat hierbij om illegale activiteiten ten behoeve van de productie en handel van plantaardige of synthetische drugs, inclusief opslag van ingrediënten voor de productie en dumping van afval. Met het Regionale Informatie en Expertise Centrum Noord loopt hierop een aanpak. Verder wordt er invulling gegeven aan het beleid mensenhandel.

Lokale veiligheidsprioriteiten

Aan de lokale veiligheidsprioriteiten 2022-2024 wordt uitvoering gegeven.

2.2. Programma 2 – Openbaar gebied

Programmaonderdeel: Verkeer, wegen en water

Verkeer

Het beleid voor verkeer is vastgelegd in het gemeentelijk verkeers- en vervoersplan (GVVP 2021 - 2031). Het doel is om de gemeente goed en veilig bereikbaar te houden. Daarvoor werken we aan het oplossen van gevaarlijke verkeerssituaties. We proberen hiervoor zoveel mogelijk gebruik te maken van subsidies vanuit de Provincie (DuVV) en het Rijk (SPV) en door gebruik te maken van budgetten voor wegen en openbare verlichting. Een voorbeeld is dat de openbare verlichting deel voor deel wordt vervangen door ledverlichting. Het openbaar vervoer proberen we zo goed mogelijk overeind te houden. Door afbouw van de extra financiële coronasteun vanuit het Rijk aan de OV-sector en het feit dat het aantal busreizigers in Groningen en Drenthe nog niet weer op het peil is van voor corona, staat het openbaar vervoer onder druk. Door meer thuis te werken neemt het gebruik van openbaar vervoer af. Met name het aantal forenzen in het OV neemt af, waardoor het OV Bureau lagere inkomsten heeft. Het OV-bureau heeft de afgelopen jaren bellijnbussen opgeheven, maar daar is Automaatje voor in de plaats gekomen. Een goede voorziening door inwoners voor inwoners en een verbetering van de mobiliteit in ons gebied.

Laadpalen

De uitrol van laadpalen in de gemeente is in 2022 door de raad vastgelegd in de Integrale Laadvisie 2021-2035. Door het college is in 2022 het Plaatsingsbeleid laadpalen 2021-2035 vastgesteld. Het plaatsingsbeleid bevat concrete regels en voorwaarden voor de plaatsing van laadpalen in de openbare ruimte. In 2023 zal de 1000 laadpalenconcessie van de Provincies Groningen en Drenthe, waaraan Westerwolde deelneemt, opnieuw worden aanbesteed. Deze is momenteel gegund aan het laadpaalbedrijf Allego. Als gemeente willen wij - conform de vastgestelde laadvisie - bij deze aanbesteding weer deelnemen. Eind 2022 zal bij de Jumbo in Ter Apel de eerste snellaadpaal in de gemeente worden geplaatst. Een elektrische auto is hier in c.a. 20 min voor 80% opgeladen.

Wegen

Het beleid voor het beheer van de openbare ruimte (bruggen, groen en wegen) is in september 2020 door de raad vastgelegd in Nota Openbare Ruimte (NOR). Uit de NOR blijkt dat er te weinig budget is en we lopen steeds meer achter. Er is nauwelijks budget voor een laag onderhoudsniveau. Dit betekent dat de kwaliteit van onze wegen jaarlijks steeds slechter wordt. Jaarlijks inspecteren we alle wegen op hun kwaliteit en waar er achterstand is op onderhoud. Niet alle achterstand is meteen risicovol. We onderzoeken welke achterstand direct opgelost moet worden. De achterstand op wegen waar veel verkeer rijdt en/of waar we kunnen laten zien dat de staat van de weg leidt tot gevaarlijke situaties, hebben de eerste prioriteit. Als eerste helpt de ViaStat Top 14 (als onderdeel van het GVVP) hierbij. Ten tweede gebruiken we het verkeersmodel dat laat zien waar de drukste wegen zijn. Op

basis van risico's en hoeveelheid verkeer wordt jaarlijks een groot onderhoudsplan gemaakt en uitgevoerd. De meeste achterstand ontstaat binnen de elementenverharding. We kunnen de achterstand hier tijdelijk wegwerken. Bijvoorbeeld door de maatregel af te zwakken. Dan herstraten we niet 100%, maar slechts 50% van een weg. Zo voldoen we aan het niveau 'laag', maar om kapitaalsvernietiging te voorkomen moeten we onderhouden op basis. Met de huidige werkwijze verschuiven we het financiële tekort naar de toekomst.

Water

De belangrijkste 25 kilometer beschoeiing wordt in de jaren 2020 tot en met 2024 vernieuwd. De renovatie van de bruggen 5, 6, 9 en 10 Bourtange en de Westerstraatbrug zijn in 2022 gereed. De Hefbrug Barnflair-Oost wordt in 2022 voorbereid en de uitvoering zal in 2023 gereed moeten komen. De brugbediening Ruiten-Aa kanaal wordt onderzocht en met colonnevaart wordt geprobeerd om storingen te voorkomen.

Ontwikkeling

In 2023 zal de Nota Openbare Ruimte (NOR 2.0) aan de gemeenteraad worden voorgelegd. De NOR 2.0 zal gebaseerd zijn op gegevens en analyses uit het beheerpakket voor de openbare ruimte (Obsurv). Daarmee krijgt de raad een nauwkeurig beeld hoe de openbare ruimte van Westerwolde er voor staat en heeft de raad keuzes uit scenario's voor de toekomst.

De ontwikkeling van de Nedersaksenlijn volgen we met veel belangstelling en er wordt maximale inzet gepleegd om een treinstation in Ter Apel te krijgen.

Het objectbewegwijzeringssysteem (de verwijsborden naar o.a. gemeentewerken, gemeentehuis e.d.) is nog niet geharmoniseerd en voldoet niet meer aan de landelijke voorschriften. In 2023 zal een beleidsnota bewegwijzering inclusief duidelijke regels worden opgesteld. Daarna kan een vervangingsplan worden opgesteld om stapsgewijs het huidige verwijsbordensysteem te uniformeren. De komende 1,5 jaar werken we aan een nieuwe wegenlegger voor Westerwolde. Een gespecialiseerd bureau ondersteunt ons hierbij. Een wegenlegger bevat een beschrijving van de openbare wegen en de onderhoudsplichtigen daarvan in de gemeente. Volgens de Wegenwet is het wettelijke verplicht om een actuele wegenlegger te hebben. Regelmatig krijgen wij vragen van burgers of een weg openbaar is of niet. Een wegenlegger helpt om die vragen te kunnen beantwoorden en daar duidelijkheid over te scheppen. De raad heeft een krediet voor de wegenlegger beschikbaar gesteld.

Programmaonderdeel: Openbaar groen

Het beleid van Openbaar groen is opgenomen in de Nota openbare ruimte die in 2020 door de raad is vastgesteld. De rode lijn is, dat er nagenoeg geen geld is voor het vervangen van plantsoenen, het bestrijden van boomziektes en plagen, de coulissensnoei, bosonderhoud en het verwijderen van zieke bomen en herplant.

Ontwikkeling

We weten nu nog niet wat de klimaatverandering precies gaat doen in ons gebied. Door klimaatverandering weten we wel dat er meer droogteperiodes, grotere stormen en intensievere regenval komen. Dit zal uiteindelijk invloed hebben op de inrichting en het onderhoud van ons plantsoen. Ook zijn er nieuwe boomziektes, nieuwe plagen door nieuwe invasieve exoten en de coniferenprocessierups. Met het opstellen van de NOR 2.0 zal er ook aandacht voor klimaatadaptatie zijn.

2.3. Programma 3 – Bedrijvigheid en duurzaamheid

Programmaonderdeel: Fysieke bedrijfsinfrastructuur

In samenwerking met de ondernemers(verenigingen) werkt de gemeente aan aantrekkelijke bedrijfslocaties. De opwaardering van het hoogspanningsnetwerk en het transformatorstation van TenneT en Enexis in Ter Apelkanaal zal nieuwe bedrijvigheid aantrekken.

Met verschillende nieuwe en bestaande bedrijven wordt er gesproken over uitbreidingsplannen en de mogelijkheden op (bestaande) locaties in de gemeente, zoals op het Bedrijvenpark Zuid-Groningen (BZG). Specifiek voor BZG is er nauw contact met Kremer Zand en Grind en Tennenet over hun plannen op dit terrein.

Op de website van onze gemeente zijn de bedrijventerreinen en de nog beschikbare bedrijfskavels weergegeven en in afstemming met diverse partijen wordt er nauw samengewerkt voor de vermarkting van Bedrijvenpark Zuid-Groningen. De uitbreiding van ruimte voor bedrijvigheid wordt in afstemming met de provincie opgepakt. Een voorbeeld daarvan is de provinciale behoefteraming voor bedrijfskavels en de economische visie voor de N366-zone. Voor de laatstgenoemde visie wordt in samenwerking met Groninger en Drentse gemeenten en provincies onderzocht hoe de economische ontwikkeling in het gebied rond de N366 gestimuleerd kan worden, waar kansen liggen voor huidige en toekomstige bedrijven en hoe die aansluiten op de bestaande karakteristiek van de samenleving en het landschap. Ook op andere locaties wordt gekeken naar meer ruimte voor ondernemers. Bedrijventerrein 't Heem heeft het Keurmerk Veilig Ondernemen. Daarnaast wordt er met de ondernemers gekeken naar de mogelijkheden van revitalisering.

De aantrekkelijkheid van de winkelkern Ter Apel is qua aanbod hoog in vergelijking met omliggende dorpen. Samen met de winkeliers en marktkoopliden wordt er gewerkt aan het centrumplan Ter Apel. Met de provincie Groningen is dit jaar een nieuw koopstromenonderzoek gestart.

Programmaonderdeel: Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen

De samenwerking met de ondernemers en de ondernemersverenigingen is goed. Met de afname van corona konden weer meer fysieke bedrijfsbezoeken worden afgelegd. De (digitale) bereikbaarheid van de medewerkers van economische zaken is hoog gebleven. Ook de bedrijfsbezoeken vanuit het college van B & W zijn weer opgepakt.

De weekmarkten weten zich goed staande te houden. Er is een nauwe afstemming met Samenleving en Afeer, vooral om werkgevers en werkzoekenden beter met elkaar te kunnen verbinden. Binnen de Regio Deal Oost-Groningen werken we aan diverse projecten, zoals voor de digitalisering van het MKB en de subsidieregeling waarbij een aantal woningen voor subsidie voor een aansluiting op snel internet in aanmerking komt.

Binnen de samenwerking van de Agenda voor de Veenkoloniën werkt Westerwolde samen met buurgemeenten aan de Regiodeal Natuurinclusieve Landbouw. Samen met de provincies en gemeenten langs de Nedersaksenlijn werken we aan een gezamenlijk bidbook, dat de Staatssecretaris en de Tweede Kamer moet overtuigen van de aanleg van de spoorlijn via Ter Apel. Ook de Stichting Nedersaksenlijn en de Grafschaft Bentheim worden hier nauw bij betrokken.

In het buitengebied was al glasvezel aangelegd en in 2022 wordt ook de rest van de kernen voorzien van glasvezel. De voorbereidingen voor de grootschalige uitrol van glasvezel in Ter Apel en Ter Apelkanaal lopen inmiddels ook.

Voor bedrijfskundige vraagstukken werkt de gemeente met een bureau dat gratis ondersteuning verleent. Startende ondernemers en ondernemers die in zwaar weer zitten, krijgen ondersteuning. Ook met GroBusiness wordt nauw samengewerkt om ondernemers te ondersteunen.

Programmaonderdeel: Economische promotie

We hebben met ons Cittaslow netwerk gesproken over de betekenis van Cittaslow voor Westerwolde. Het Cittaslow netwerk bestaat uit de Westerwoldse Cittaslow supporters en de gemeente. Uit deze gesprekken is gebleken dat Cittaslow bestaat uit vijf thema's; lokaal ondernemerschap, cultuur(historie) & landschap, noaberschap, gastvrijheid en duurzaamheid.

In samenwerking met de Cittaslow supporters wordt nu de laatste hand gelegd aan het uitvoeringsprogramma van Cittaslow. Vooruitlopend op het uitvoeringsprogramma is er een nauwe samenwerking met gemeente Borger-Odoorn tot stand gekomen met als doel het organiseren van gezamenlijke projecten en bijeenkomsten, werken we aan een Cittaslow kinderfietsroute in Westerwolde en brengen we als gemeente dit jaar nog de eerste nieuwsbrief voor Cittaslow uit. Tevens hebben de jaarlijkse netwerkbijeenkomst en zogenaamde Denktank overleggen plaats gevonden.

Samen met de Noordelijke Ontwikkelingsmaatschappij (NOM) worden gesprekken gevoerd met diverse bedrijven van buiten de regio die overwegen zich in Westerwolde te vestigen. Hierbij betreft het vooral Bedrijvenpark Zuid-Groningen. De gemeente is aangesloten bij de Agenda voor de Veenkoloniën en voor de agrarische sector wordt er jaarlijks een netwerkbijeenkomst over innovatie in de agrarische sector in Westerwolde georganiseerd. In 2022 vond ook de Landbouwbeurs in Vlagtwedde weer plaats. De gemeente heeft hieraan met een informatiestand deelgenomen.

Programmaonderdeel: Duurzaamheid en energietransitie

Op het gebied van duurzaamheid en energietransitie wordt gewerkt aan onderstaande onderdelen.

Nieuw beleidskader zonneparken en windmolens

In de tweede helft van 2022 wordt gewerkt aan een nieuw beleidskader voor zonneparken en windmolens in Westerwolde. Dit nieuwe beleidskader komt interactief tot stand in samenwerking met o.a. fractievertegenwoordigers van de gemeenteraad, het Platform Energietransitie Westerwolde, diverse lokale belangenverenigingen, lokale initiatiefgroepen en andere stakeholders zoals de provincie Groningen, de Groninger Energiekoepel, IVN Westerwolde en de Natuur- en Milieu Federatie Groningen. In de eerste maanden van 2023 wordt het nieuwe beleidskader aan de gemeenteraad voorgelegd.

Gemeentebreed duurzaamheidsfonds en gebiedsfonds

Begin 2022 is het beleid voor een gemeentebreed duurzaamheidsfonds en meerdere gebiedsfonds vastgesteld. De opbrengsten van zonneparken worden aan deze fondsen toegevoegd. Groepen inwoners, verenigingen en stichtingen in Westerwolde kunnen een beroep doen op de fondsen en subsidieaanvragen indienen. Een onafhankelijke beoordelingscommissie gaat ingediende aanvragen beoordelen. Bestedingsdoelen zijn duurzaamheid, biodiversiteit en leefbaarheid. Vóór 1 januari 2023 wordt de uitvoering van de fondsen gestart.

Aanpak Energiearmoede

Energie-armoede neemt in Nederland en in Westerwolde steeds grotere vormen aan. In Westerwolde gaat het om ca. 1.400 huishoudens (120% van het minimuminkomen) die het meest worden getroffen. Getroffen huishoudens ontvangen van rijksweg individuele financiële compensatie. Daarnaast werkt gemeente Westerwolde aan een noodfonds en aanvullende financiële compensatie. In 2022 heeft Westerwolde ook een specifieke uitkering energiearmoede van het rijk ontvangen van ca. 1 miljoen. Deze uitkering mag niet op individuele financiële compensatie worden ingezet maar op duurzaamheidsmaatregelen die leiden tot verlaging van energielasten. De uitkering van 1 miljoen

moet uiterlijk 31 december 2024 besteed zijn. Vóór 1 januari 2023 wordt een plan van aanpak energiearmoede opgesteld en ten uitvoering gebracht.

Doorvertaling Transitievisie Warmte naar een meerjaren uitvoeringsprogramma

Eind 2022 wordt een begin gemaakt met het doorvertalen van de Transitievisie Warmte naar een meerjaren uitvoeringsprogramma. In dit programma zal aangegeven worden hoe stapsgewijs in Westerwolde verder gewerkt zal worden aan de warmtetransitie en verdere verduurzaming en in welke wijken, dorpen en buurten eerste leer- en proeftuinen kunnen worden ontwikkeld die vervolgens kunnen worden opgeschaald naar andere wijken, dorpen en buurten. Bij het ontwikkelen van het meerjarenprogramma wordt ook ingespeeld op de komst van het landelijke programma Versnelling Verduurzaming Gebouwde Omgeving, waarin vanaf 2023 nieuwe subsidieregelingen en financieringsconstructies voor verduurzaming worden ondergebracht. In de pilot Veelerveen zal ervaring worden opgedaan met het nieuwe landelijke programma.

Ontwikkeling Regionale Energie Strategie Groningen 2.0

Momenteel is een traject ingezet om medio 2023 te komen tot een RES 2.0. Daarin wordt o.a. aandacht besteed aan de voortgang van huidige projecten voor zon en wind en aan o.a. een gemeenschappelijke aanpak voor zon-op-dak, voor ecologie en natuurontwikkeling, voor lokaal eigendom. Ook zal in het kader van de RES 2.0 een verkenning worden gedaan van de opgave voor opwek van hernieuwbare energie na 2030. In de RES Groningen wordt daarnaast ook intergemeentelijk samengewerkt bij de verdere uitvoering van de warmtetransitie.

2.4. Programma 4 – Onderwijs

Programmaonderdeel: Openbaar basisonderwijs

Door het bestuur en de scholen die rechtstreeks onder gemeentelijke aansturing vallen is gewerkt aan het Strategisch beleidsplan 2023-2027. Dit jaar is dit plan gereed en wordt nader afgestemd met de GMR. We hopen hierbij ook tot nadere afstemming te komen met de nog in te stellen interne commissie OOW van uw raad. Inmiddels is de ICT infrastructuur in zijn geheel vernieuwd en zijn de daarbij horende laptops uitgerold onder onze medewerkers en op de scholen beschikbaar voor onze leerlingen. Daarmee komt dit ICT project tot een einde en beschikken wij over een modern en op de toekomst toegeruste ICT infrastructuur voor onze OOW basisscholen. Met ondersteuning van de Hanzehogeschool Groningen en een leerkracht met de specialisatie Wetenschap & Techniek, wordt projectmatig gewerkt aan de implementatie van Wetenschap & techniek op alle zeven scholen. OOW-breed wordt gewerkt met de bestuursmodule 'werken met kwaliteit'. Periodiek vindt overleg met de scholen plaats over de tussentijdse leeropbrengsten en de onderwijsresultaten. De scholen maken gebruik van collegiale consultatie en laten 1x per 4 jaar een audit uitvoeren. Op de opvanglocatie De Grenshof zijn we per 1 oktober gestart met het onderwijs aan leerplichtige Oekraïense kinderen. Hiermee heeft obs De Vlinder naast Interschool een tweede dislocatie. De expertise van Interschool wordt gebruikt voor de inrichting van het onderwijs op De Grenshof.

Programmaonderdeel: Onderwijshuisvesting

Door de betreffende schoolbesturen in Bellingwolde is eind september groen licht gegeven voor de totstandkoming van gezamenlijke onderwijshuisvesting. Binnenkort worden de voorbereidingen getroffen voor de inrichting van een projectgroep voor de planvorming hiervan. Parallel daaraan worden de voorbereidingen getroffen voor de uitvoering van het IHP in Blijham. Daarnaast wordt momenteel in samenwerking met het COA-haalbaarsheidsonderzoek verricht naar diverse mogelijke

locaties voor de nieuwe ISK op het terrein van het COA in Ter Apel. In de overeenkomst dat dit jaar met COA is afgesloten is afgesproken dat zij opdrachtgever en financierder zijn van de ISK. De deadline voor realisatie is vastgelegd op 1 augustus 2024. Deze ontwikkelingen heeft uw raad met prioriteit aangewezen in het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs. Voor de Programmaonderdeel Onderwijsbeleid/leerling zaken zijn op dit moment geen noemenswaardige ontwikkelingen te melden.

2.5. Programma 5 – Sport, cultuur en recreatie

Programmaonderdeel: Sportbeleid en activering

Geen noemenswaardige ontwikkelingen.

Programmaonderdeel: Sportaccommodaties

Met de aankoop van zwembad de Barlage hebben wij dit jaar de exploitatie en zwemonderwijs zelf opgepakt. Dit was voor eveneens reden om het zwemonderwijs in de andere openluchtbaden weer zelf uit te voeren. Momenteel wordt gewerkt aan een actueel exploitatieoverzicht waarin een inschatting wordt gemaakt van de uitgaven en opbrengsten en noodzakelijke investeringen.

Sportvelden

Door toedoen van engerlingen en in combinatie met de droogte van afgelopen zomer zijn twee voetbalvelden in Sellingen en Bellingwolde dusdanig beschadigd, dat er niet meer op gespeeld kan worden. De problematiek in Sellingen werd versterkt door problemen met drainage en te arm zaaimengsel in de toplaag na de renovatie in 2020. Om de voetbalverenigingen toch te kunnen laten voetballen is de enige optie om een nieuwe grasmat aan te leggen door middel van graszoden. Dat kan alleen nu, voordat het te koud is om het gras goed te laten wortelen. Vanwege het spoedeisende karakter heeft het college besloten om een aannemer opdracht te geven een nieuwe grasmat aan te leggen op de twee voetbalvelden. De kosten van de kapitaalslasten en rentekosten van de totale investering (€ 154.880 inclusief BTW) zijn € 6.970 per jaar. De investering is in deze bestuursrapportage verwerkt.

Programmaonderdeel: Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Wij hopen nog voor het einde van dit jaar middels een informatieve raadsbijeenkomst met uw raad van gedachten te wisselen over de Cultuurnota, zodat we deze nota begin 2023 ter vaststelling aan uw raad kunnen voorleggen en met de uitvoering ervan aan de slag kunnen.

Programmaonderdeel: Cultureel erfgoed

Uit een inventarisatie voor de Cultuurnota blijkt dat er depotproblemen zijn voor wat betreft de opslag van museaal erfgoed. Voor museum de Wolden is dit bijvoorbeeld een urgent probleem. Momenteel zoeken we naar tijdelijke oplossingen om dit probleem te verhelpen. Vanuit de Cultuurnota en het Strategisch Vastgoedplan zullen we hiervoor structurele oplossingen gaan zoeken.

Cittaslow

In 2021 hebben we met ons Cittaslow netwerk gesproken over de betekenis van Cittaslow in Westerwolde. Het Cittaslow netwerk bestaat uit de Westerwoldse Cittaslow supporters en de gemeente. Het is belangrijk dat Cittaslow duidelijk wordt voor inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en bezoekers. Als Cittaslow netwerk vinden we dat Cittaslow gaat over vijf thema's. Dit zijn:

1. Lokaal ondernemerschap
2. Cultuur(historie) & landschap

3. Noaberschap
4. Gastvrijheid
5. Duurzaamheid

Aan de hand van deze thema's gaan we als gemeente samen met de Cittaslow supporters projecten doen en activiteiten organiseren. Deze projecten en activiteiten gaan we benoemen in een Uitvoeringsprogramma Cittaslow. Dit Uitvoeringsprogramma Cittaslow is in het eerste kwartaal van 2023 klaar. Een aantal onderdelen uit dit Uitvoeringsprogramma zijn:

6. het opzetten van Cittaslow reisarrangementen in samenwerking met andere Cittaslow gemeenten;
7. Het ontwikkelen van een kinderfietsroute in Westerwolde, waarbij Cittaslow het hoofdthema is. Op deze manier leren kinderen spelenderwijs wat de vijf Cittaslow thema's voor Westerwolde betekenen.
8. aansluiting zoeken bij beleidsterreinen zoals recreatie en toerisme, economie, duurzaamheid, landschap en inkoop. Zo is Cittaslow meer zichtbaar in onze organisatie en het beleid;
9. het uitbrengen van een Cittaslow nieuwsbrief, die vier keer in het jaar uitkomt voor supporters en andere geïnteresseerden. Hierin staan verhalen van supporters, evenementen in het gebied en ontwikkelingen vanuit de gemeente;
10. daarnaast hebben we de toelatingseisen voor nieuwe supporters aangescherpt. Het is belangrijk dat het Cittaslow keurmerk haar waarde behoudt. Daarom zijn we selectief bij het toelaten van nieuwe bedrijven en organisaties.
11. we gaan met de Cittaslow supporters een Cittaslow dag in Westerwolde organiseren, waarbij we het voorjaar van 2023 aanhouden;
12. we zijn met evenementenorganisaties in gesprek om Cittaslow meer zichtbaar te maken, zoals op het Montmartre festival in Sellinger;
13. we werken aan het Beste Cittaslow Idee van het jaar, een wedstrijd waarbij de winnaar een cheque krijgt om zijn of haar Cittaslow project uit te voeren. Dit moet een project zijn wat zich richt op een van de vijf thema's.

Programmaonderdeel: Openbaar groen en (openlucht)recreatie

De Oost Groninger gemeenten hebben samen een nieuwe marketingorganisatie opgestart, genaamd Zo Groningen. Deze marketingorganisatie is druk bezig met het zorgen voor promotie via de website, het Westerwolde magazine met alle informatie over onze gemeente en ander informatiemateriaal voor onze bezoekers. Dit is allemaal in de nieuwe stijl die door de hele provincie wordt doorgevoerd sinds begin 2022. Deze nieuwe manier voor het promoten van Groningen laten we bezoekers zien wie we zijn, maar belicht ook duidelijk de verschillen binnen provincie. Ook organiseren zij twee keer per jaar een Toeristisch Café. Hier kunnen toeristische ondernemers elkaar ontmoeten en de samenwerking met elkaar opzoeken. De eerst bijeenkomst was in maart en de tweede in september. Er waren respectievelijk 50 en 20 ondernemers aanwezig. We hebben daarin gezamenlijk een goede start gemaakt. Dit onderdeel van de visies Vrijetijdseconomie Oost-Groningen & Westerwolde 2030 is nu al gerealiseerd. Om deze visie concreet te maken schreven we ook een uitvoeringsprogramma voor de komende vier jaar. We zijn al druk bezig met de recreatieve infrastructuur en de voorzieningen. Overleggen rondom de vaarrecreatie zijn op Oost-Groninger niveau gestaart. De provincie geeft aan hier de komende jaren ook mee aan de slag te willen gaan.

2.6. Programma 6 – Sociaal domein

Programmaonderdeel: Samenkracht en burgerparticipatie

We gaan het ‘voorliggend veld’ sterker, herkenbaarder en beter toegankelijk positioneren. De pilot “Ambulante lokale jeugdhulp” laat na een jaar zien dat het aantal indicaties afneemt en dat meer jongeren lokaal en dichtbij geholpen kunnen worden. Verder is de extra gezinscoach zeer welkom in gebied midden en werken de pilot zorgvuldig ouderschap (voorkomen vechtscheidingen) en de Ondersteuner Jeugd en Gezin in gebied Zuid erg preventief.

Met het onderwijsveld is (o.a. op basis van de NPO middelen) gesproken over een vorm van (school)maatschappelijk werk/jeugdhulp op de school. In oktober 2022 is gestart met een pilot waarin medewerkers van Elker en SWW gezamenlijk deze ondersteuning zullen bieden.

Met betrekking tot de jeugdhulpverlening op de COA locatie in Ter Apel hebben we afspraken gemaakt met Care forward. Zij verlenen zonder indicatie jeugdhulp en tevens het Algemeen maatschappelijk werk daar volgens een cultuur sensitieve werkwijze.

De vanuit het Rijk voor de Coronacrisis ontvangen extra gelden voor het taakgebied Participatie zullen deels ingezet worden voor uitbreiding van de inzet voor cliënten op trede 2 van de participatieladder. Voor het overige zijn wij ons aan het oriënteren hoe wij deze middelen het beste kunnen inzetten. Dit jaar hebben we hier onder andere een trimbaan voor laten ontwikkelen voor de doelgroep en zijn we bezig met planvorming rondom de herinrichting van een loods, ook ten behoeve van de doelgroep.

Verder is met ingang van 1 januari 2021 een start gemaakt met de pilot gebiedsgericht werken Sociaal Domein in het gebied Midden-Westerwolde. Vanwege corona is heeft de pilot vertraging opgelopen. Aan de hand van de ervaringen wordt momenteel aan de hand van een evaluatie een plan voor doorontwikkeling van de gebiedsgerichte dienstverlening opgesteld. Wij verwachten dat begin volgend jaar in alle drie de gebieden gebiedsteams werkzaam zijn.

Programmaonderdeel: Inkomensregelingen

Vanaf januari 2022 tot heden zien we een daling van de reguliere bijstandsuitkeringen, van in totaal 30. Bij het UWV zien we dat per eind september landelijk een lichte stijging te zien was van 0,2 %, Hiermee is een einde gekomen aan een maandenlange daling van de UWV uitkeringen. Op dit moment is er veel vraag naar personeel, maar zien we ook de groep met een grote afstand tot de arbeidsmarkt groeien, waardoor er niet direct sprake is van inzetbaarheid (zonder ondersteuning) op de arbeidsmarkt. Op dit moment wordt vol ingezet op aanpassing van ons aanbod op de veranderde doelgroep en arbeidsmarkt. Op dit moment, op basis van de huidige gegevens, gaan wij er van uit dat wij dit jaar uit zullen komen met het BUIG-budget.

Door de huidige energiecrisis wordt er een toename van het aantal aanvragen van de gemeentelijke minimaregelingen verwacht. Tot heden is een lichte stijging de tendens. Daarvan uitgaande is de verwachting dat we dit jaar uit zullen komen met de begrote budgetten. Door de inwoners met de laagste inkomens in het najaar van 2022 ook vanuit de gemeente eenmalig financieel te ondersteunen, worden de energiekosten voor hen verder gedempt. Daarnaast komt er een plan van aanpak voor de besteding van de Specifieke Uitkering Energiearmoede, waarin ook aandacht zal zijn voor de inwoners met een laag inkomen. Bij de uitvoering van het minimebeleid moeten we voor inwoners, die ondersteuning nodig hebben, makkelijk vindbaar en laagdrempelig blijven. De inzet van maatwerk, het gebiedsgericht werken en de inzet van de Voorzieningenwijzer dragen hieraan bij.

Programmaonderdeel: Begeleide participatie

Wij nemen deel in twee Gemeenschappelijke Regelingen (GR) voor de WSW, te weten Wedeka en Afeer. Afeer komt begin 2023 met een nieuw beleidskader voor de komende 4 jaar waarmee meer focus wordt gelegd op de doelgroep met arbeidsbeperkingen.

Ook Wedeka laat goede ontwikkelingen zien. Met een nieuwe interim-directeur is men voortvarend gestart met de uitvoering van de stappen van het ombouwplan. De eerste resultaten daarvan zullen bij begroting langzamerhand zichtbaar worden.

Bovengenoemde ontwikkelingen bij beide Sw-bedrijven zijn positief. Beide bedrijven hebben geen eigen vermogen. Dit betekent dat de gemeente Westerwolde in geval van een exploitatietekort bij dient te dragen aan dit tekort. De Sw-bedrijven Afeer en Wedeka moeten daarom worden aangemerkt als een risico voor de gemeentelijke begroting.

Programmaonderdeel: Arbeidsparticipatie

Geen noemenswaardige ontwikkelingen

Programmaonderdeel: Maatwerkdienstverlening 18+

Door de energiecrisis is er eveneens een grotere toename van het aantal aanvragen schuldhulp te verwachten. Meer inwoners zullen de komende periode met financiële problemen en/of schulden te maken krijgen. Hierbij is de inzet van vroegsignalering een belangrijk instrument. Hierdoor komen meer inwoners met betalingsachterstanden eerder in beeld en kan gericht hulp worden geboden. Hierdoor kunnen de kosten voor de uitvoering van de schuldhulpverlening gaan toenemen. Door de inzet van schuldhulpverlening aan zelfstandigen, hetgeen wettelijk is verankerd, kunnen de kosten voor schuldhulp eveneens gaan stijgen. Belangrijk is, dat we bij schuldhulpverlening blijven inzetten op preventie, vroegsignalering, maatwerk en nazorg, waardoor schuldsituaties bij onze inwoners zoveel mogelijk worden voorkomen en teruggedrongen.

Programmaonderdeel: Maatwerkvoorzieningen (Wmo en Jeugd)

In eerdere verantwoordingen hebben we al aangegeven dat er in de afgelopen jaren, sinds de invoering van het abonnementstarief, groei is van cliënten die gebruik maken van huishoudelijke hulp. Momenteel zien we dat deze stijgende lijn zich nog steeds doorzet. De groep inwoners die vooral gebruik maakt van WMO-voorzieningen is het afgelopen jaar ook met bijna 10% gestegen. Deze vergrijzing leidt daarom ook tot hogere kosten WMO. Bij begeleiding is sprake van een meer fluctuerend beeld, maar zien wij nog geen daling. Dat zien we ook bij de kosten van woningaanpassingen. Reden om hiervoor ook voor dit jaar het budget te verhogen.

Het budget jeugdhulp is sinds 2020 onderdeel van de Algemene Uitkering (AU) van gemeenten en daardoor niet meer exact te herleiden in de landelijke en gemeentelijke budgetten. Voor het jaar 2022 is reeds € 100.000,- geraamd voor loon en prijsontwikkelingen. De werkelijkheid is echter een hele andere. Op 7 oktober jl. heeft het DB van de PG&Z-regeling besloten voor 2022 een loon-prijsindexering van 4,58% vast te stellen. Dit betekent dat er alsnog een bedrag ad. € 215.206,- moet worden bij geraamd.

Programmaonderdeel: Geëscaleerde zorg 18-

In januari '22 heeft de gemeenteraad de regiovisie vastgesteld. Om de samenwerking met de zorgaanbieders te herstellen is aansluitend een traject met ontwikkeltafels ingezet. Aan de raad is de toezegging gedaan dat de Regiovisie, aangevuld met de opbrengsten van de ontwikkeltafels, opnieuw in de gemeenteraad wordt behandeld. Op het moment van schrijven is het onduidelijk of er daadwerkelijk inhoudelijke aanvullingen vanuit deze ontwikkeltafels gaan komen. In het traject met de

ontwikkeltafels is veel energie gestoken in het herstel van de samenwerking, wat op zich ook een belangrijke opbrengst is. De gemeenteraden zullen eind 2022 een schriftelijke update ontvangen over de stand van zaken van deze Regiovisie.

Mede als gevolg van de kamerbrief m.b.t. verbeteringen van de jeugdbeschermingsketen (urgentie) wordt hard gewerkt aan een nieuwe manier van werken en denken om kinderen en gezinnen beter te beschermen en de juiste waarborgen voor veiligheid te organiseren. Hiertoe wordt onder anderen een Regionaal Veiligheidsteam (RVT) ingericht. Het RVT werkt samen met onze lokale gebiedsteams aan alle casuïstiek waar onveiligheid een rol speelt, zowel in vrijwillig als in gedwongen kader en van 0-100 jaar. Onveiligheid is daarbij ten minste:

- Huiselijk geweld en Kindermishandeling
- Pedagogische onmacht en verwaarlozing
- Ontwikkelingsbedreiging jeugdige
- Complexe echtscheidingsproblematiek
- Personen met verward gedrag

Deze werkwijze zorgt voor borging en doorontwikkeling van de landelijke aanpak “Geweld Hoort Nergens Thuis. Het Toekomstscenario heeft consequenties voor:

- De inrichting van onze lokale gebiedsteams;
- De organisaties Veilig Thuis Groningen, de Gecertificeerde Instellingen, de Raad voor de Kinderbescherming;
- De organisatie van de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ);
- Overige betrokken organisaties als het Zorg en Veiligheidshuis, hulpverleningsinstanties, politie en justitie en de rechtspraak.

Programmaonderdeel: Geëscaleerde zorg 18+

Sinds 1 juli 2021 voeren we zelf de indicatiestelling Beschermd wonen uit. Hiervoor zijn onze medewerkers geschoold. Samen met de Groninger gemeenten zijn afspraken gemaakt over de nieuwe inkoop Beschermd Wonen 2023-2025. Dit gaat in op 1 januari 2023. In uw vergadering van december krijgt u hiervoor een voorstel tot wijziging van de verordening ten aanzien van tarieven en producten voor het Persoonsgebonden Budget.

2.7. Programma 7 – Milieu en gezondheid

Programmaonderdeel: Milieubeheer

Geen noemenswaardige ontwikkelingen

Programmaonderdeel: Riolering

Het beleidsplan (Water en Riolerings-Plan 2021-2025) is in december 2020 door de raad vastgesteld. Eind 2021 zijn alle rioolinspecties afgerond en is de kwaliteit van de riolering in de gehele gemeente in kaart gebracht. Hieruit blijkt achterstallig onderhoud aan de riolering. Vanaf 2022/2023 zal gestart worden met de planmatige rioolvervanging en renovatie. De Kastanjelaan Bellingwolde en de Oudeweg Ter Apel staan als eerste in de planning om te worden gerenoveerd.

Klimaatadaptatie; de stresstest klimaatadaptatie is afgerond en momenteel wordt gewerkt aan het maatregelplan. Vanaf 2023 zal ook de uitvoering van klimaatmaatregelen gaan starten.

Ontwikkeling

De komende jaren zal het beleid voor klimaatadaptatie verder worden uitgewerkt

Programmaonderdeel: Afval

De raad heeft op 26 augustus 2020 het Grondstoffenplan Westerwolde 2021-2026 vastgesteld. Met dit beleid willen we een maximaal hergebruik van grondstoffen uit het huishoudelijk afval realiseren, waarbij we tegen aanvaardbare kosten een goede service aan de inwoner kunnen leveren. Om dit te bereiken wordt restafval nagescheiden, worden GFT, chemisch afval, papier, glas en textiel de volgende stoffen apart ingezameld en kan grof vuil op de milieustraten worden gescheiden. Voor het aanbieden van afval aan huis is een tarief vastgesteld om de inwoners bewust te maken om minder restafval aan te bieden en voor een meer eerlijke verdeling van de kosten voor afval over de inwoners.

Ontwikkeling

Naar aanleiding van de ervaringen met het huidige beleid, de ontwikkeling van de scheidingstechnieken en het landelijk afvalbeleid, zal het beleid aangepast kunnen worden. Met name de eventuele bouw van een nieuwe milieustraat en de inrichting ervan zijn aanleiding om dit aan te passen aan de nieuwste ontwikkelingen. Er zal meer samen kunnen worden gewerkt met kleinere bedrijven en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt om meer grondstoffen uit het grof vuil te halen om deze nuttig te gebruiken.

Het komend jaar zal er beleidsmatig meer aandacht aan het opruimen en voorkomen van zwerfafval worden gegeven in relatie met het beheer van het openbaar groen.

Programmaonderdeel: Begraafplaatsen

Iedere gemeente is wettelijk verplicht een begraafplaats te hebben, de mogelijkheid te geven tot begraven, zorg te dragen voor een begrafenis als een overledene geen nabestaanden heeft en een register te voeren van uitgegeven graven. Dit is opgenomen in de Wet op de Lijkbezorging en het Besluit op de Lijkbezorging. De gemeente Westerwolde beschikt over 10 gemeentelijke begraafplaatsen en voorziet daarmee in de mogelijkheid om te begraven of bij te zetten en biedt een plaats voor de nabestaanden om te herdenken.

Ontwikkeling

De gemeente Westerwolde beschikt inmiddels over een commerciële natuur(lijke) begraafplaats. De behoefte om begraven te worden in een meer natuurlijke omgeving neemt toe en daar is een ondernemer op in gesprongen. Op de begraafplaats Ter Apel (Poortweg) is een nog niet ingerichte ruimte beschikbaar voor uitbreiding. Deze zou eventueel ook geschikt gemaakt kunnen worden voor natuur(lijk) begraven. Dit zal de komende jaren worden onderzocht en vervolgens zal er beleid op worden gemaakt.

Programmaonderdeel: Volksgezondheid

Geen noemenswaardige ontwikkelingen

2.8. Programma 8 – Wonen

Programmaonderdeel: Wonen en bouwen

In de woonvisie staat opgeschreven waar ruimte is voor nieuwbouwwoningen voor een kwalitatieve verrijking en vernieuwing van de woningvoorraad. Met de uitvoering van de woonvisie werken we aan leefbare en vitale kernen in Westerwolde. Sinds vaststelling van de woonvisie is de woningmarkt erg veranderd. Inzicht in die veranderingen verkrijgen wij met de jaarlijkse woningmarktmonitor en het vierjaarlijkse regionaal woningmarktonderzoek. Mede op basis daarvan werken wij aan een vraaggestuurd woningbouwprogramma en een addendum aan de woonvisie, zodat we goed op de actualiteit kunnen blijven reageren en tijdig kunnen voorsorteren op de toekomstige vraag. We overleggen structureel over nieuwe particuliere woningbouwinitiatieven en woonzorginitiatieven. Elk jaar maken we prestatieafspraken over de volkshuisvestelijke opgave met woningbouwcorporaties en huurdersorganisaties. We maken afspraken op vijf thema's: beschikbaarheid, betaalbaarheid, duurzaamheid, leefbaarheid, welzijn/zorg. Wij doen dit mede op basis van het Regionale Ambitieloket 2022-2026 (RAK). Het RAK verwoordt de gezamenlijke ambities en doelen, en het geeft richting aan de regionale samenwerking tussen de Oost-Groningse buurgemeenten, woningbouwcorporaties en huurdersorganisaties.

De starterslening is aangepast aan de stijgende woningprijzen. Van de stimuleringslening wordt veel gebruik gemaakt. Beschermd wonen wordt uitgevoerd conform het convenant huisvesting (ex)cliënten beschermd wonen, in nauwe samenwerking met corporaties en zorgpartijen. Met de corporaties bekijken we in hoeverre hun bezit geschikt is voor de toenemende (zorg)vraag. Samen met het RWLP geven we uitvoering aan de aanpak van kwetsbare woningen om verpaupering en waardedaling tegen te gaan. We werken aan veilige en kwalitatief goede bouwwerken en een goede leefomgeving door conform het beleidsplan VTH 2019-2023 omgevingsvergunningen te verlenen en toezicht en handhaving uit te voeren.

Programmaonderdeel: Ruimtelijke ordening

In het najaar 2022 is door het Rijk in overleg met de partners besloten de inwerkingtreding van de Omgevingswet met een half jaar uit te stellen naar 1 juli 2023. Belangrijkste reden daarvan was dat het Digitaal Stelsel Omgevingswet nog niet voldoende stabiel en ontwikkeld was om te voldoen aan de basisvereisten die zijn gesteld. In oktober volgt weer een evaluatie met als vereiste dat gemeenten ten minste een half jaar kunnen oefenen met het nieuwe stelsel.

We bereiden ons voor met wijzigingen in onze werkwijze, onze systemen en onze informatiestromen zodat we klaar staan om te oefenen samen met onze ketenpartners. Verder wordt een aantal besluiten voorbereid dat de raad voor de inwerkingtreding wordt voorgelegd. Een voorbeeld is dat de zeer beperkte afhandelingstermijn van vergunningaanvragen herbezinning vraagt op de mate waarin de raad hierbij betrokken is. Daarnaast wordt de raad gevraagd welke mate van participatie zij vereist bij de verschillende soorten initiatieven. Er moet een nieuwe commissie ruimtelijke kwaliteit worden ingesteld, de planschaderegeling moet worden omgezet naar een regeling nadeelcompensatie Omgevingswet en de legesverordening moet worden aangepast.

2.9. Programma 9 – Inwoners en bestuur

Lokale heffingen

De opbrengst OZB-eigenaren wordt naar verwachting € 125.000 hoger dan geraamd.

We zien een toename van de proceskostenvergoedingen. Bureaus maken op basis van een no-cure-no-pay constructie voor onze inwoners bezwaar tegen de opgelegde aanslagen. Zij ontvangen hiervoor de zogenaamde proceskostenvergoeding. Voor 2022 blijven de te maken kosten nog binnen de ramingen.

Opvang ontheemden Oekraïne

De opvang van ontheemden uit de Oekraïne is per 1 augustus geopend. Ontheemden hebben recht op:

- Onderdak
- een maandelijkse financiële toelage ten behoeve van voedsel, kleding en andere persoonlijke uitgaven, tenzij de ontheemde inkomsten uit arbeid heeft;
- recreatieve en educatieve activiteiten;
- een verzekering tegen de financiële gevolgen van wettelijke aansprakelijkheid; en
- betaling van buitengewone kosten.

De kosten die de gemeente hiervoor maakt worden via een specifieke uitkering door het rijk vergoed. De gemeente ontvangt:

- a. een normbedrag van € 100 (per 15 oktober € 83) per dag voor de gerealiseerde opvangplekken.
- b. een vergoeding van de verstrekte toelagen
- c. een vergoeding voor de kosten voor het geschikt maken of realiseren van gebouwen voor de opvang.

De verwachting is dat er geen kosten voor rekening van de gemeente blijven.

In de eerste bestuursrapportage werd een bedrag van € 150.000 beschikbaar gesteld ten laste van het begrotingsresultaat. Nu duidelijk is dat het Rijk de kosten van de opvang vergoedt, kan dit bedrag teruggeboekt worden naar het begrotingsresultaat.

Programmaonderdeel: Beheer overige gebouwen en gronden

In september 2020 is de Nota Onderhoud Gemeentelijke Gebouwen 2021-2035 (NOGG 2021-2035) vastgesteld. Uit deze nota blijkt dat er veel meer budget nodig is voor het onderhoud van de gebouwen, dan in de begroting voorhanden is. Om die reden heeft de raad besloten om een strategisch vastgoedplan te laten opstellen. In de tussentijd wordt met zeer beperkte financiële middelen het noodzakelijk onderhoud aan al het gemeentelijk vastgoed uitgevoerd.

Ontwikkeling

Het is belangrijk dat de raad afgewogen keuzes maakt ten aanzien van het gemeentelijk vastgoed en voldoende budget beschikbaar stelt voor het onderhoud daarvan.

3. Financiële afwijkingen per programma

3.1. Programma 1 – Veiligheid

Taakveld	Toelichting op mutaties	Wijziging	Incidenteel /structureel
	Lasten		
	0.2 Centric E-diensten burgerzaken	€ 25.000	s
	1.2 Opvang oekraïne ten gunste van begrotingsresultaat	€ -150.000	i
	1.2 Opvang Oekraïners	€ 150.000	i
	1.2 Ingeleend personeel	€ 33.218	s
	<i>totaal lasten</i>	€ 58.218	

3.2. Programma 2 – Openbaar gebied

Taakveld	Toelichting op mutaties	Wijziging	Incidenteel /structureel
Lasten			
2.1	Verplaatste lichtmast (doorberekend aan derden)	€ 1.253	i
2.1	Toezicht en coördinatie aanleg glasvezel	€ 40.000	i
2.1	Naar ander product	€ -5.800	s
2.1	Meerwerkzaamheden inzake huisaansluitingen	€ 4.000	i
2.1	Grasbetonstenen (investeringskrediet)	€ -160.000	i
2.1	Fietspad Munnekemoer (investeringskrediet)	€ -150.000	i
2.1	Diensten derden CT	€ 400.000	i
2.1	Budget houtsnippers komt ten goede aan openbaar groen	€ 10.000	s
2.1	Aanpassing zoutstrooier aan nieuwe vrachtauto	€ 5.000	i
2.1	Aanleg verharding halte pendelbus AZC TA	€ 4.150	i
5.7	Wedeka groenonderhoud, aanpassing begroting	€ 6.917	s
5.7	RREW gelden	€ 73.167	i
5.7	Groenonderhoud, plantgatverbetering renovaties	€ 10.000	s
5.7	Groenonderhoud, hogere storkosten i.v.m. renovaties	€ 10.000	s
5.7	Afeer groenonderhoud, aanpassing begroting	€ -11.459	s
	<i>totaal lasten</i>	€ 237.228	
Baten			
2.1	Vergoeding toezicht en coördinator aanleg glasvezel	€ 40.000	i
2.1	Vergoeding verplaatste lichtmast	€ 1.253	i
2.1	Subsidie overboeken naar investeringskrediet	€ -20.200	i
2.1	Verhuur van materialen	€ 2.000	s
5.7	Opbrengst verkoop houtsnippers	€ 10.000	s
	<i>totaal baten</i>	€ 33.053	
Toevoeging aan reserves			
0.10	Gebonden reserve investeringen	€ 289.800	i

3.3. Programma 5 – Sport, cultuur en recreatie

Taakveld	Toelichting op mutaties	Wijziging	Incidenteel /structureel
Lasten	Lasten		
	5.1 Incidentele kredieten exploitatie	€ 17.717	i
	5.2 Stormschade hekwerk tennisbaan Ter Apel	€ 3.000	i
	5.2 Afeer groenonderhoud, aanpassing begroting	€ 11.552	s
	5.4 Archeologiebeleid/archeologische expertise	€ 12.500	s
	5.7 Van product monumenten	€ 5.800	s
	<i>totaal lasten</i>	€ 50.569	
	Baten		
	5.1 Vergoedingen derden	€ 17.717	i
	<i>totaal baten</i>	€ 17.717	

3.4. Programma 6 – Sociaal domein

Taakveld	Toelichting op mutaties	Wijziging	Incidenteel /structureel
Lasten	Lasten		
	6.1 Tolken	€ 11.256	s
	6.1 Scholingskosten	€ 4.142	i
	6.1 Jeugd, coronacompensatie	€ -29.323	i
	6.3 Energietoeslag lage inkomens	€ 812.750	i
	6.3 Algemene bijstand, stijging loonkostensubsidie	€ 130.000	i
	6.4 Bijdrage uitvoering WSW	€ 358.242	i
	6.5 Loonwaardebepaling	€ 10.960	i
	6.6 WMO, vervoersvoorzieningen	€ 85.000	i
	6.82 Jeugdzorg aan kinderen (azc)	€ -7.107	s
	6.82 Jeugd, loon/prijs compensatie.	€ -215.206	s
	6.82 Jeugd, loon/prijs compensatie.	<u>€ 215.206</u>	s
	<i>totaal lasten</i>	€ 1.375.920	

3.5. Programma 7 – Milieu en gezondheid

Taakveld	Toelichting op mutaties	Wijziging	Incidenteel /structureel
	Lasten		
	7.1 Incidentele kredieten exploitatie	€ 2.447	i
	7.1 Gemeenschappelijke regeling	€ -3.172	i
	7.1 DU gezond in de stad, impuls kansrijke start	€ 17.221	i
	7.2 Overige inkomensoverdrachten	€ 49.771	i
	7.2 Minder afkoppelsubsidies verstrekt	€ -15.000	i
	7.5 Rolcontainer begraafplaats Veelerveen	€ 500	s
	7.5 Afeer groenonderhoud, aanpassing begroting	€ <u>2.313</u>	s
	<i>totaal lasten</i>	€ 54.080	
	Baten		
	7.2 Meer opbrengst huisaansluitingen	€ 4.000	i
	7.2 Ontvangen afrekening Westerwolde Schoon	€ 3.645	i
	7.1 Vergoedingen derden	€ <u>2.447</u>	i
	<i>totaal baten</i>	€ 10.092	

3.6. Programma 8 – Wonen

Taakveld	Toelichting op mutaties	Wijziging	Incidenteel /structureel
	Lasten		
	8.3 Uitvoeringskosten klimaatakkoord	€ 209.178	i
	8.3 Overige diensten	€ 2.100	i
	8.3 Minder kosten door trage start imv Corona	€ -6.000	i
	8.3 Meer uitgaven voor dorpsraden o.b.v. huidig beleid	€ 5.434	s
	8.3 Fonds wordt niet volledig uitgegeven dit jaar	€ -30.000	i
	<i>totaal lasten</i>	€ 180.712	
	Baten		
	8.3 Zonnepark Harpel 1	€ 190.000	i
	8.3 Zonnepark Sellingerbeetse	€ 200.000	i
	8.3 RREW gelden	€ 73.167	i
	<i>totaal baten</i>	€ 463.167	
	Storting reserves		
	0.10 Toevoeging algemene reserve (2020)	€ 40.690	i
	0.10 Reserve gebiedsfonds zonnenparken	€ 390.000	i
	0.10 B.R. Verduurzaming gebouwen, meicirc 2022	€ 580.126	i
		€ 1.010.816	
	Onttrekking reserves		
	0.10 Onttrekking algemene reserve (2021)	€ -9.112	i
		€ -9.112	

3.7. Algemene dekkingsmiddelen

Taakveld	Toelichting op mutaties	Wijziging	Incidenteel /structureel
Lasten			
	0.8 Loon- en prijsontwikkeling	€ 300.000	i
	<i>totaal lasten</i>	€ 300.000	
Baten			
	0.61 OZB-eigenaren	€ 125.000	i
	0.7 Inkomenoverdracht rijk (2020)	€ 40.690	i
	0.7 Inkomenoverdracht rijk (2021)	€ -9.112	i
	0.7 Inkomenoverdracht Rijk	€ 2.566.096	i
	0.7 IU Sociaal domein part. Wet WSW	€ 358.242	i
	0.7 IU Sociaal domein part. Wet klasiek+ nieuw	€ 10.960	i
	0.7 IU Sociaal domein Jeugd	€ 43.387	i
	<i>totaal baten</i>	€ 3.135.263	

Taakveld	Toelichting op mutaties	Wijziging	Incidenteel /structureel
Lasten			
	KP Kosten Afeer bus worden betaald uit reïntegratie budgetten	€ -1.460	s
	KP Kosten Afeer bus worden betaald uit reïntegratie budgetten	€ -800	s
	KP Kosten Afeer bus worden betaald uit reïntegratie budgetten	€ -1.325	s
	KP Kosten Afeer bus worden betaald uit reïntegratie budgetten	€ -660	s
	<i>totaal lasten</i>	€ -4.245	
Baten			
	KP Boekwinst oude vrachtauto	€ 35.000	i
	<i>totaal baten</i>	€ 35.000	

3.8. Overhead

Taakveld	Toelichting op mutaties	Wijziging	Incidenteel /structureel
Lasten			
	0.4 Vervanging schaftkeet (uit boekwinst vrachtauto)	€ 12.558	i
	0.4 Vervanging bosmaaiers (uit boekwinst vrachtauto)	€ <u>4.000</u>	i
	<i>totaal lasten</i>	€ 16.558	

Personeel:

Door oplopende uitval van personeel door natuurlijke uitstroom, ziekte van personeelsleden en moeilijk vervulbare vacatures zijn wij steeds meer en langer genoodzaakt extern personeel in te zetten. De kosten hiervoor worden voor het grootste deel gedekt uit een daarvoor beschikbaar budget, ook wel het centrale (ziekte)vervangingsbudget genoemd. Op het moment van dit schrijven lijkt deze stijgende lijn een tendens te zijn die kan leiden tot een significante overschrijding van het budget dit lopende jaar. Echter voor nu is dit nog onvoldoende te kwantificeren en kunnen de kosten nog worden gedekt uit genoemd budget en uit de formatie. Omdat wij niet met zekerheid kunnen zeggen dat het restant in de huidige budgetten afdoende is om alle kosten voor dit jaar te dekken vinden wij een winstwaarschuwing op zijn plaats.

3.9. Onvoorzien

Taakveld	Toelichting op mutaties	Wijziging	Incidenteel /structureel
Lasten			
	0.8 Onvoorzien begrotingsresultaat	€ 200.000	i
	<i>totaal lasten</i>	€ 200.000	

Voor een nadere specificatie van de inzet van onvoorzien verwijzen wij naar hoofdstuk 6.

4. Ombuigingen

Zowel in 2019 als in 2020 werd er een pakket aan ombuigingen aangekondigd om de begroting sluitend te krijgen. Gelukkig bleek het in 2021 niet nodig om nog verder te bezuinigen. Van de ombuigingen uit het jaar 2019 zijn de ombuigingen ingevuld en daarmee gereed.

In de begroting 2022 werd een taakstelling voor het sociaal domein aangekondigd. Ook deze moet nog worden ingevuld. De nog niet gerealiseerde bezuinigingen zijn wel verwerkt in de begrotingssaldi voor 2022 en verder. Mocht het nog niet lukken deze opgaven structureel in te vullen dan zal worden getracht in ieder geval incidenteel de ombuiging voor 2022 te realiseren, om te voorkomen dat er een nadelig rekeningresultaat ontstaat. Bij de jaarrekening 2022 komen we hierop terug.

Uit jaar	Omschrijving	2022	2023	2024	2025
2022	Taakstelling sociaal domein	200.000	300.000	400.000	500.000
	Totaal bezuinigingen	200.000	300.000	400.000	500.000

5. Onvoorzien

Het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten) bepaalt in artikel 8 dat er een bedrag voor onvoorzien in de begroting moet worden opgenomen. Dit is ervoor bedoeld om gedurende het begrotingsjaar onvoorziene (niet begrote) uitgaven op te kunnen vangen.

De mutaties op de post onvoorzien tot heden zijn weergegeven in de tabel hieronder. De inzet van onvoorzien is in deze bestuursrapportage verwerkt.

Onvoorzien

Specificatie onvoorzien	Progr.	Taakveld	Begroting 2022
Saldo opgenomen in de programmabegroting 2022			100.000
<u>Mutaties tot en met 1e bestuursrapportage:</u>			
September circulaire 2021			100.000
Saldo onvoorzien na 1e bestuursrapportage			200.000
<u>Mutaties te verwerken bij 2e bestuursrapportage:</u>			
HR21		Overhead	-15.541
Actueel saldo onvoorzien			184.459

6. MIP projecten

Tegelijk met de begroting worden meestal ook MIP projecten geaccordeerd. Deze projecten zijn de vertaling van de kadernota en het collegeprogramma in nieuwe beleidsvoornemens. Onderstaand zijn de MIP projecten die aan het begin van dit jaar nog niet waren afgerond in tabelvorm weergegeven. Hiermee wordt een globaal beeld gegeven van de voortgang van de projecten.

MIP nr.	Omschrijving	krediet nog aanvragen	structureel in begroting	krediet beschikbaar	voortgang			
					1	2	3	4
1903	Afsluiten archieven voormalige gemeenten			€ 175.000			X	
1904	Bestrijding eikenprocessierups			€ 50.000			X	
1907	Cittaslow		€ 10.000		voortdurend proces			
1908	Duurzaam Westerwolde			€ 119.200			X	
1909	Duurzaamheid in de landbouw		€ 5.000	€ 10.000			X	
1911	Fonds leefbare dorpen Westerwolde			€ 75.000			X	
1912	Gebiedsgericht werken			€ 12.000			X	
1913	Inrichten gemeentelijk gronddepot			€ 90.974		X		
1916	Invoering omgevingswet			€ 750.000			X	
1918	Privacy (budget voor 3 jaar)			€ 43.882			X	
1922	RSG inrichting openbare ruimte			€ 362.061			X	
1923	Uitvoeringsplan duurzaamheid			€ 26.463			X	
1924	Verduurzaming openbare verlichting Ter Apel			€ 55.043			X	
1926	Verwijderen zieke bomen en herplant			€ 23.085			X	
1933	Renovatie atletiekbaan 't Heem Ter Apel			€ 6.083			X	
2006	Stichting Nedersaksenlijn		€ 2.500		voortdurend proces			
2010	Diversiteit		€ 5.467		voortdurend proces			
2016	Opstellen wegenlegger			€ 25.000			X	
2019	Verduurzaming, vervanging lichtmasten			€ 117.440			X	
2103	Verduurzamen openbare verlichting			€ 151.378			X	
2105	Ruimen en opnieuw uitgeven van graven		€ 16.400	€ 49.498			X	
2106	N365 uitbreiding openbare verlichting			€ 72.000			X	
2116	Renovatie bruggen			€ 543.400			X	
2118	Fiets veilig in Westerwolde (amendement)	p.m.		€ 375.000			X	
2119	Leader 2021-2022			€ 100.000			X	
2201	Verduurzaming openbare verlichting		€ 9.800	€ 250.000		X		
2202	Internationalisering		€ 10.000		X			
2203	Cultuur		€ 30.000		X			

Toelichting voortgang: 1 - nog niet gestart
2 - in voorbereiding

3 - in uitvoering
4 - gereed

1903 – Afsluiten archieven voormalige gemeenten

Vanuit het restant herindelingskrediet is een start gemaakt met het afsluiten van de archieven van de voormalige gemeenten. In 2022 is de archiefbewerking verder doorgevoerd.

1904 – Bestrijding eikenprocessierups

Evenals in voorgaande jaren is in 2022 de eikenprocessierups zo effectief mogelijk bestreden.

1907 – Cittaslow

Cittaslow heeft wegens corona niet kunnen plaatsvinden en wordt weer in de toekomst verder uitgevoerd.

1908 – Duurzaam Westerwolde

Dit budget wordt ingezet voor het aanjaagbudget voor duurzame initiatieven. Er zijn twee rondes geweest waarbij meerdere aanvragen zijn binnengekomen voor deze subsidie. Er is ook subsidie verleend aan de hand van deze aanvragen. Daarnaast wordt er subsidie verstrekt aan het project 'Oost Groningen bespaart energie'.

In de eerste helft van 2021 is opnieuw een subsidieronde ABDI van start gegaan. Daarbij zijn zes nieuwe subsidieaanvragen gehonoreerd. Het budget voor ABDI is met de toekenning van deze subsidies nu uitgeput. De kans is reëel dat ABDI ophoudt te bestaan in verband met de komst van een duurzaamheidsfonds en meerdere gebiedsfondsen.

1909 – Duurzaamheid in de landbouw

De beperkende coronamaatregelen hebben het organiseren van bijeenkomsten moeilijk gemaakt. De gemeente werkt in regionaal verband samen aan de Regio Deal Natuur inclusieve Landbouw, met onder andere subsidieregelingen voor landbouwers.

1911 – Fonds leefbare dorpen Westerwolde (budget voor vier jaar)

Er zijn diverse bijdragen uitgekeerd voor plaatselijke initiatieven.

1912 – Gebiedsgericht werken

Er zijn slechts enkele activiteiten gebiedsgericht werken van de grond gekomen in 2022.

1913 – Inrichten gemeentelijk gronddepot

Door gewijzigde wet- en regelgeving wordt eerst uitgezocht hoe het beste invulling kan worden gegeven aan dit beschikbaar gestelde krediet.

1916 – Invoering Omgevingswet

Voor de actuele stand van zaken wordt verwezen naar onderdeel 2.8.

1918 – Privacy (budget voor drie jaar)

In 2021 is een start gemaakt met een gemeentebreed bewustwordingsprogramma. Een externe adviseur met het opstellen van een jaarplan voor privacy en het verder voldoen van de procedures aan de AVG waaronder het bijhouden van het verwerkingsregister. Er zijn al verschillende acties uitgevoerd met verbetermaatregelen. Dit wordt verder uitgevoerd.

1922 – RSG inrichting openbare ruimte

Er is een begin gemaakt met de uitvoering van het project.

1923 – Uitvoeringsplan duurzaamheid

Voor dit uitvoeringsplan verwijzen wij naar programma 3. Programmaonderdeel 'duurzaamheid en energietransitie'.

1924 – Verduurzaming openbare verlichting Ter Apel

Dit project is bijna afgerond.

1926 – Verwijderen zieke bomen en herplant

Dit project bevindt zich in een afrondende fase.

1930 – Bibliotheekwerk

Voor 2021 is de bezuiniging gerealiseerd zoals hierover in 2020 is besloten. De middelen worden jaarlijks besteed conform de afspraken uit de diensten- en productencatalogus van Biblionet.

1933 – Renovatie atletiekbaan 't Heem Ter Apel

De atletiekbaan zelf is geëgaliseerd en ingezaaid. De strepen moeten nog worden aangebracht. De renovatie van de verspringbak, kogelstaatbaan en verplaatsen hoogspringinstallatie moet nog gebeuren.

2006 – Stichting Nedersaksenlijn

De stichting heeft in het voorjaar 2021 een digitale bijeenkomst met diverse politici uit Nederland en Duitsland gehouden en werkt nu aan volgende bijeenkomsten. De gemeente heeft nauw contact met de stichting.

2010 – Diversiteit

In verband met corona zijn er door de werkgroep geen nieuwe activiteiten geïnitieerd. Gedurende de coronaperiode zijn er voorstellen binnen de klankbordgroep besproken, waar komend najaar activiteiten uit georganiseerd kunnen worden.

2016 – Opstellen wegenlegger

De wegininspecties zijn uitgevoerd. Alle gegevens moeten in het onderhoudspakket Obsurv. Vervolgens kan de wegenlegger worden opgesteld. Dit project wordt gedurende het jaar verder uitgevoerd.

2019 – Verduurzaming, vervanging lichtmasten

Gedurende het jaar is dit project verder uitgevoerd.

2103 – Verduurzamen openbare verlichting

Dit project is voor een groot deel afgerond.

2105 – Ruimen en opnieuw uitgeven van graven

Gedurende het jaar is dit project verder uitgevoerd.

2106 – N365 uitbreiding openbare verlichting

In samenwerking met de provincie hebben twee studenten onderzoek gedaan. Aan de hand van de uitkomsten is een start gemaakt met de uitvoering van dit project.

2116 – Renovatie bruggen

De raad heeft krediet beschikbaar gesteld voor de Westerstraatbrug en de bruggen 5, 6, 9 en 10 in Bourtange. In 2021 zijn de Westerstraatbrug en brug 5 gerenoveerd. De bruggen 6, 9 en 10 staan op de planning om in 2022 af te ronden.

2118 – Fiets veilig in Westerwolde (amendement)

Dit project is onlangs opgestart. Er is een subsidieaanvraag gedaan bij de provincie voor het veiliger maken van fietspaden door het verwijderen van paaltjes of beter inrichten van de paaltjes. Deze subsidie is toegekend. Inwoners zijn gevraagd welke 'gevaarlijke' paaltjes zij verwijderd willen hebben.

2119 – Leader 2021-2022

Deze gemeentelijke bijdrage aan LEADER wordt verstrekt om aanspraak te kunnen maken op gelden voor nieuwe projecten binnen de gemeente Westerwolde. Hiermee hebben ook bedrijven en organisaties binnen onze gemeente de mogelijkheid projecten in te dienen bij LEADER.

2201 – Verduurzaming openbare verlichting

Dit project is onlangs opgestart.

2202 – Internationalisering

Er moet nog een begin worden gemaakt met dit project.

2203 – Cultuur

Er moet nog een begin worden gemaakt met dit project.

7. Ontwikkeling begrotingsresultaat

7.1. Begrotingsresultaat 2022

De meerjarige ontwikkeling van het begrotingsresultaat geeft een beeld van de financiële positie van de gemeente, op korte en middellange termijn.

Met de 1^e bestuursrapportage zijn reeds grote aanpassingen verricht in de begroting 2022 en verder. In de begroting 2023 zijn de structurele aanpassingen en inschattingen meegenomen en verwerkt.

Per saldo sluit deze 2^e bestuursrapportage met € 66.252 nadelig. Dit zal ten laste van de post onvoorzien worden verwerkt. Daarmee is de 2^e bestuursrapportage ten opzichte van de 1^e bestuursrapportage een stuk positiever uitgekomen. De meicirculaire 2022 heeft hier uiteraard een forse bijdrage in. Met een positieve bijstelling voor 2022 van bijna € 3.000.000 van de algemene uitkering zijn een groot aantal bijstellingen al direct gedekt. Dit resulteert uiteindelijk in een kleine min eind 2022.

Omschrijving	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Begrotingsresultaat volgens programmabegroting 2022	1.212.453	67.168	-259.435	78.589
Mutaties septembercirculaire (raad december 2021)	1.765.154	1.336.672	1.331.265	1.437.244
Verhoging lasten n.a.v. septembercirculaire	-400.000	-400.000	-400.000	-400.000
Storting in de algemene reserve	-1.365.154	-936.672	-671.830	-1.037.244
Mutatie voor 1e bestuursrapportage	-73.717	-89.632	-108.354	-133.109
Begrotingsresultaat vóór 1e bestuursrapportage	1.138.736	-22.464	-108.354	-54.520
Incidentele aanpassingen 1e bestuursrapportage	-549.466	0	0	0 nadelig
Structurele aanpassingen 1e bestuursrapportage	-835.453	-1.283.802	-1.276.600	-1.390.909 nadelig
Onttrekking aan algemene reserve	358.183	1.362.266	1.440.954	1.501.429
Voorstellen in behandeling	-112.000	-56.000	-56.000	-56.000
Begrotingsresultaat vóór 2e bestuursrapportage	0	0	0	0 voordelig
Nadelig saldo 2e bestuursrapportage	-66.252			
Toevoeging aan begrotingsresultaat	200.000			
Actueel begrotingsresultaat 2022	133.748			

7.2. Structurele doorwerkingen

Uit bovenstaande tabel is op te maken dat de negatieve meerjarige begrotingssaldi die ontstonden na de 1^e bestuursrapportage zijn teruggebracht tot nul. De jaren 2023 en verder laten weer een positief beeld zien. Daar is ook de mogelijkheid gezien het meerjarig beslag van de 1^e bestuursrapportage weer te verwerken in de begroting waardoor het beslag op de algemene reserve is teruggebracht. Uiteraard zijn er ook in deze bestuursrapportage budgetbijstellingen die structureel doorwerken. Zoals eerder gemeld is ervoor gekozen die structurele doorwerkingen niet apart te presenteren maar direct in de begroting 2023 en verder op te nemen. Daarom verwijzen wij voor de actuele meerjarenraming graag naar de cijfers in de begroting 2023.

8. Reservepositie

Onderstaand overzicht geeft weer wat het verwachte saldo in de (bestemmings)reserves is aan het einde van het boekjaar 2022 én na 2026. Een nadere uiteenzetting van de algemene reserve treft u op de volgende pagina aan. Hierbij is rekening gehouden met:

- de primitieve begroting 2022;
- de concept begroting 2023 en bijbehorende meerjarenraming;
- de begrotingswijzigingen 2022 tot en met de raadsvergadering van 12 oktober 2022;
- de MIP projecten tot en met 2022 die zijn gepland maar nog ter planvorming moeten worden goedgekeurd;
- de mutaties zoals opgenomen in de programma's in deze bestuursrapportage, **exclusief** bestemming van het saldo.

	Omschrijving	Balans saldo 1-jan-2022	Geplande mutaties 2022	Gevolgen bestuurs-rapportage	Geschat saldo 31-12-2022	Geplande mutaties 2023-2026	Geschat besteedbaar saldo
1	Algemene reserve Westerwolde	€ 12.459.695,00	€ 3.201.576,00	€ -	€ 15.661.271,00	€ -536.547,00	€ 15.124.724,00
2	B.R. automatisering/informatisering	€ 300.000,00	€ -	€ -	€ 300.000,00	€ -	€ 300.000,00
3	B.R. fiscaal	€ 298.610,00	€ -	€ -	€ 298.610,00	€ -	€ 298.610,00
4	B.R. Grondzaken	€ 50.000,00	€ -	€ -	€ 50.000,00	€ 500.000,00	€ 550.000,00
5	B.R. COA gelden	€ 300.000,00	€ -200.000,00	€ -	€ 100.000,00	€ -	€ 100.000,00
6	B.R. beheer openbare ruimte	€ 2.838.879,00	€ -814.290,00	€ -	€ 2.024.589,00	€ 1.405.000,00	€ 3.429.589,00
7	B.R. aangegane verplichtingen	€ 2.380.455,00	€ -2.380.455,00	€ -	€ -	€ -	€ -
8	B.R. duurzaamheid	€ 979.153,00	€ -782.149,00	€ -	€ 197.004,00	€ -	€ 197.004,00
9	B.R. leerlingafhankelijk OBS	€ 191.752,00	€ -50.473,00	€ -	€ 141.279,00	€ -100.946,00	€ 40.333,00
10	B.R. personeel OBS	€ 2.391.856,00	€ 202.929,00	€ -	€ 2.594.785,00	€ 728.540,00	€ 3.323.325,00
11	B.R. gebouwaafhankelijk OBS	€ 20.794,00	€ -20.794,00	€ -	€ -	€ -	€ -
12	B.R. OHBA	€ 109.895,00	€ -	€ -	€ 109.895,00	€ -	€ 109.895,00
13	B.R. NPO Onderwijs	€ 153.378,00	€ -	€ -	€ 153.378,00	€ -	€ 153.378,00
14	B.R. Sandjers park	€ 9.529,00	€ -	€ -	€ 9.529,00	€ -	€ 9.529,00
15	B.R. omgevingswet	€ 737.512,00	€ -376.862,00	€ -	€ 360.650,00	€ -100.000,00	€ 260.650,00
16	B.R. onderwijshuisvesting	€ 4.450.027,00	€ 195.227,00	€ -	€ 4.645.254,00	€ 780.908,00	€ 5.426.162,00
17	B.R. woonvisie	€ 1.609.694,00	€ 175.369,00	€ -	€ 1.785.063,00	€ -	€ 1.785.063,00
18	B.R. groot onderhoud gebouwen	€ 1.071.330,00	€ -248.000,00	€ -	€ 823.330,00	€ 2.810.000,00	€ 3.633.330,00
19	B.R. gebundelde uitkering	€ 615.884,00	€ -	€ -	€ 615.884,00	€ -	€ 615.884,00
20	B.R. Duurzaamheidsfonds Westerwolde	€ -	€ 257.503,00	€ -	€ 257.503,00	€ -	€ 257.503,00
21	B.R. Duurzaamheidsfonds Harpel 1	€ -	€ 182.503,00	€ 195.000,00	€ 377.503,00	€ -	€ 377.503,00
22	B.R. Duurzaamheidsfonds Sellingerbeetse	€ -	€ 75.000,00	€ 195.000,00	€ 270.000,00	€ -	€ 270.000,00
23	Gebonden bestemmingsreserves	€ 9.561.292,00	€ 304.292,00	€ 289.800,00	€ 10.155.384,00	€ -1.203.353,00	€ 8.952.031,00
	Totaal	€ 40.529.735,00	€ -278.624,00	€ 679.800,00	€ 40.930.911,00	€ 4.283.602,00	€ 45.214.513,00

De laatste kolom geeft weer welk deel van de reserves in beginsel nog vrij besteedbaar is. Echter is dit relatief. Afhankelijk van het doel waarvoor de reserve in het leven is geroepen kan er wel of niet een beroep op die middelen worden gedaan. Dit geldt bijvoorbeeld voor enkele onderwijsreserves (OC&W voorschriften), onderhoudsreserves (in afwachting van een actueel beleidsplan) en de gebonden bestemmingsreserves (deze dienen ter dekking van kapitaallasten). Aan herbestemming van reserves moet altijd een zorgvuldige afweging vooraf gaan. De nota reserves en voorzieningen is daarvoor een goed instrument. Deze nota is vastgesteld eind 2018 en zal na een aantal jaren weer worden herzien.

Voor de algemene reserve geldt tevens dat deze dient als weerstandsvermogen. In de nota reserves en voorzieningen hebben wij met elkaar afgesproken dat in de algemene reserve een bodem van € 8 miljoen aanwezig moet blijven voor risico's of onverwachte tegenvallers. Dit bedrag was becijferd als 10% van het begrotingssaldo. Dat begrotingssaldo bedraagt momenteel ruim € 100 miljoen. Wij geven u daarom ter overweging mee de komende jaren de vaste bodem te verhogen naar € 10 miljoen.

Overzicht van vermeerderingen en verminderingen in de algemene reserve
2022-2026

ALGEMENE RESERVE	Wijziging	Beginsaldo	Begrote doorwerkingen		Eindsaldo
			dotaties	onttrekkingen	
Stand 31-12-2021 conform jaarrekening 2021		12.459.695			
Uittreedsom GR VKB	3e begr.wijz. 2020		104.583		
FLO negatieve voorziening VRG	11e begr.wijz. 2020			117.354	
Algemene reserve, sept. circulaire 2021	1e begr.wijz. 2022		1.365.154		
Resultaatbestemming JR 2021	9e begr.wijz. 2022		3.077.101		
Restant 2021, recr.voorz.Renneborg - ter Walslage	9e begr.wijz. 2022			3.920	
Restant 2021, herindelingskrediet interne controle	9e begr.wijz. 2022			22.910	
Restant 2021, herindelingskrediet frictiekosten	9e begr.wijz. 2022			61.716	
Restant 2021, herindelingskrediet ICT	9e begr.wijz. 2022			75.000	
Restant 2021, herindelingskrediet restant 2018	9e begr.wijz. 2022			17.576	
Restant 2021, onvoorzien corona	9e begr.wijz. 2022			16.305	
Restant 2021, karakteristieke panden	9e begr.wijz. 2022			50.000	
Restant 2021, visie duurzaamheid	9e begr.wijz. 2022			22.298	
Restant 2021, huisvesting ambt.organisatie	9e begr.wijz. 2022			250.000	
1e Burap 2022, saldo uit alg. reserver	10e begr.wijz. 2022			358.183	
Onttrekking eenmalige gemeentelijke energietoeslag	14e begr.wijz. 2022			350.000	
Begrote stand 31-12-2022		12.459.695	4.546.838	1.345.262	15.661.271
Uittreedsom GR VKB	3e begr.wijz. 2020		104.583		
FLO negatieve voorziening VRG	11e begr.wijz. 2020			117.354	
Alg. reserve. dekking tekort exploitatie grondbedrijf	Primitieve begroting 2023			500.000	
Begrote stand 31-12-2023		15.661.271	104.583	617.354	15.148.500
Uittreedsom GR VKB	3e begr.wijz. 2020		104.583		
FLO negatieve voorziening VRG	11e begr.wijz. 2020			117.354	
Algemene reserve, sept. circulaire 2021	1e begr.wijz. 2022			11.005	
Begrote stand 31-12-2024		15.148.500	104.583	128.359	15.124.724
Begrote stand 31-12-2025		15.124.724	-	-	15.124.724
Begrote stand 31-12-2026		15.124.724	-	-	15.124.724
Overeengekomen bodem t.b.v. weerstandsvermogen	Nota reserves en voorzieningen				8.000.000
Financiële ruimte Algemene reserve			-	-	7.124.724